

laiškas lietuviams

gruodis / december 1987

UŽGIMIMO GLORIA	361 Bernardas Brazdžionis
KALĖDŲ NUOTAIKOMIS	363 P. Daugintis, S.J.
MES ESAME VIEŠPATIES	364 Chiara Lubich
MARIJOS APSIREIŠKIMAI MEDJUGORJE?	365 Kun. dr. K. Trimakas
“MEILĘ IŽIEBEI ŠALIES BEGALINIĄJĄ”	371 Irena Slavinskaitė
DEVINTOJI EKSKURSIJA	374 Ekskursantai
DVIKALBIŠKUMAS SVETUR	378 Dr. Algis Norvilas
ŠIRDIS IR GALVA	380 Kun. Jonas
AR VERTA DALYVAUTI LIETUVIŠKOJE VEIKLOJE?	383 Lilė Gelažytė
LITUANISTIKOS KURSAI	385 Linas Simonaitis
MANO KELIONĖ Į ISPANIJĄ	387 Vaiva Vygantaitė
TĖVYNĖJE	388 Gediminas Vakarlis
KALBA	391 Juozas Vaišnys, S.J.
TRUMPAI IŠ VISUR	392 Juoz. Pr.

*“Laiškų lietuviams skaitytojams, rėmėjams
ir bendradarbiams linkime prasmingų
Šv. Kalėdų ir laimingų ateinančių
metų!*

Šis numeris iliustruotas nuotraukomis iš “Laiškų lietuviams” ekskursijos Vengrijoje ir Jugoslavijoje. Viršelio piešinys Rasos Sutkutės.

Laiškai Lietuviams — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly **except July/August**, when bimonthly, for \$10.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 **West 56th** Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL and additional **mailing offices**. POSTMASTER: Send address changes to **Laiškai Lietuviams**, 2345 W. 56th Street, **Chicago, IL 60636**.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1987 / GRUODIS - DECEMBER / VOLUME XXXVIII, NO. 11

UŽGIMIMO GLORIA

Bernardas Brazdžionis

Naktis. Miegojo Rašto Šventojo žinovai.
Miegojo ciesačiaus sargyba ir kariai.
Miegojo skausmas žemėje visoj plačiojoj,
Ir slėnius — kaimenės, ir klonius — vyturiai.

Tamsoj užmigo kedrai, tamarisai.
Tamsoj pabudo mirštantis žmogus.
Ir tapo Kūnu Žodis Viešpaties didysai,
Ir žemėn nužengė dangus.

Ir kaip griaustinis *Gloria* sugriovė,
Prašvito Viešpaties pirmoji žemės šios diena,
Ir puolė piemens ir karaliai jam po kojų,
Ir puolė pragaro gelmėn pasaulio dargana.

"In terra pax..." pro griausmą balsas tarė,
"In terra pax. . ." atsiliepė kalnai,

"In terra p a x . . ." tvirčiau už akmenį ir varį
Te, žeme, Kristaus vardas švies tau amžinai.

Medjugorje Taikos Karalienė.

KALĖDŲ NUOTAIKOMIS

P. DAUGINTIS, S.J.

Kalėdos yra didžioji Katalikų Bažnyčios šventė. Šiai šventei ruošiamasi visą Adventą. Advento žaliuoju vainiku ir kiekvieną sekmadienį vis daugiau viena uždegama žvake prisimename, kaip išrinktoji žydų tauta ir visa žmonija ilgėjosi Mesijo, kaip Išganytojo atėjimo viltis vis šviesėjo. Taip ir mūsų kalėdinės viltys vis stiprėja.

Su Kalėdų vigilija baigiasi Adventas ir prasideda Kalėdų šventės. Mes, lietuviai, jas pradedame Kūčiomis, kuriomis lyg sujungiamo Išganytojo gimimas su Velykomis: paukotas Jėzaus Kristaus kūnas, pakonsekruota ostija, pašventinta balta duona-paplotėlis (plotkelė). Pirmųjų amžių krikščionys po Eucharistijos, po mišių turėdavo agapę — meilės puotą. Joje visi dalyvaudavo, dalindamiesi nuo mišių likusia pašventinta duona, vynu, atsineštais vaisiais, tarpusavio broliška meile ir pergyvenimais. Mūsų kūčios — tai iš anų agapių išlikusi tradicija, tai meilės puota prieš vidurnakčio mišias. Tai taip pat broliškumo ir šeimyniškos meilės vakarienė. Į ją stengiasi sueiti visi šeimos nariai. Šeimos mirusieji prisimenami nuoširdžia malda. Kai kur yra paprotys jiems palikti tuščią kėdę prie kūčių stalo.

Pasimeldę visi dalijasi tuo pašvęstu paplotėliu, reikšdami vieni kitiems Kalėdų ir Naujųjų Metų linkėjimus.

Amerikiečiai ir kitų tautų krikščionys tą brolišką meilę išreiškia kalėdinėmis puotomis, sveikinimo atvirukais, dovanomis. Visų tautų tikintieji puošia eglutę. Vaikučiai laukia, kad vidurnaktį užėjęs Kalėdų senelis jiems paliktų žaislų ir kitokių dovanėlių už jų gerą elgesį.

Po Kūčių žmonių nuotaikos keičiasi. Anot Jono Minelgos:

Kada po Kūčių tyliai, be žodžių
ims širdys garbinti dangaus Mažytį,
mintim keliauja į gimtą sodžių,
kur eglynėliai baltai dažyti.
Tenai išgirsta, kaip vaikystė krykštė,
kur Kalėdų naktį sugrįžti taip gera!

O poetas Jurgis Baltrušaitis giliai susimąsto:

Į Kalėdų žilą naktį aš žiūriu —
daug beglobės žemės žiburių;
daug žvaigždžių, žvaigždynų aš matau.
Jų stebuklas, žemės kurmi, tau!

Aloyzas Baronas rašė:

Ir mąstau, koks aš menkas ir mažas
po skliautais bešvintančiais dangaus. . .
Spindi žvaigždės didelės ir mažos,
užgimimo varpui ėmus gaust.
Ir mąstau, koks menkas aš ir didis
po skliautais bešvintančio dangaus. . .
Ir mąstau — šiandien trumpas kelias,
kolei Kristų pasiekia žmogus.

Kalėdų naktis, anot visur paplitusios skambios giesmės, — tai "tyli naktis, šventa naktis, iš dangaus atsiųsta". Tai tokią naktį gimsta Išganytojas, kai "jos tamsoj Šventoji Šeima budi, Jėzų migdydama. Tai šventa naktis, didi jos paslaptis, piemenims apreikšta angelų, mūsų žemei atlaidi džiaugsmu: Išganytojas jau čia".

Ir dabar tokią "šventą, tylią naktį gaudžia varpai". Jie kviečia mus, tikinčiuosius, ateiti į bažnyčias pasveikinti gimusio Išganytojo. Vidurnaktį būna "Bernelių mišios". Žiūrėdami į prakartėlėje gulintį Kūdikėlį, mes pajuntame tai, ką išsako apaštalas Paulius Kalėdų mišių skaitinyje: "Pasirodė Dievo, mūsų Išganytojo, gerumas ir meilė visiems žmonėms — jis mus išgelbėjo!" Mes čia be žodžių suvokiame ir su didele nuostaba bei dėkingumu jaučiame, kad "Dievas taip pamilo pasaulį, kad nepagailėjo savo vienatinio Sūnaus, bet atidavė jį už mus".

Žiūrėdami į tą Betliejaus Kūdikėlį, mes jaučiame, kad

Dievo meilė šypsosi mums,
mūsų kaltės jos nesudrums,
nes mums, Jėzau, gimei.
Iš atverto Dievo dangaus
sau malonių žmogus susilauks,
Dievui gimus žmogum!

MES ESAME VIEŠPATIES

CHIARA LUBICH

"Taigi, ar gyvename, ar mirštame, — mes esame Viešpaties" (Rom 14,8).

Netolerancijos ir nesusipratimo reiškiniai Romos bendruomenėje paskatino šv. Paulių priminti principą, kuris apima visą krikščionio gyvenimą. Tai tiesa, kuri pirmu požiūriu atrodo paprasta, tačiau savo esme turi labai svarbią praktiško pritaikymo reikšmę.

Mes priklausome Dievui, ir tai yra suprantama: Dievas yra mūsų Kūrėjas ir Išganytojas. Jis mus sukūrė ir davė mums savo Sūnų, kad galėtumėm dalyvauti jo gyvenime ir džiaugsme, pirmiausia čia, žemėje, ir paskui tobulai po mirties. Jėzus mirė ir prisikėlė kaip tik tam, kad mes priklausytumėm jam ir per jį Tėvui. Jei mes jau esame Viešpaties, tai ir visas mūsų gyvenimas, veikla bei veiksmai turi liudyti mūsų karštą norą jam visiškai atsiduoti.

Mes galime to siekti, stengdamiesi visur, kur tik jis mus bepašauktų, vykdyti jo valią: šeimoje, fabrike, mokykloje, ligoninėje, valstybinėje įstaigoje ar kur kitur. Dar daugiau: mes galime liudyti, kad priklausome

jam, stengdamiesi vykdyti jo valią įvairiuose gyvenimo bandymuose, kuriuos Dievas leis mus apvalyti, taip įgalindamas dalyvauti su Jėzumi pasaulio pašventinime.

Iš tikrųjų mūsų visišką ir galutinę priklausymą Viešpačiui nulems mūsų mirties valanda. Užtai suprantama, kad visa tai, kas pašventina mūsų gyvenimą, tuo labiau pašventins mūsų mirtį. Kaip mes turėtumėm savo mirties valandą pasitikti? Atsiliepdami į Dievo šaukimą ir su pasitikėjimu atsiduodami jo gailestingumui, turėdami viltį matyti jį amžiname gyvenime.

Mirtis pati savyje galėtų būti karti ir pilna netikrumo, bet jei buvo gyventa Viešpatyje ir Viešpačiui, viskas gali pasikeisti.

Stengdamiesi gyventi pagal čia mąstomus žodžius, turėtumėm Viešpačiui kartoti: "Aš esu tavo". Tokia meilės išraiška jam galėtų labiausiai patikti. Kad taip priklausytumėm Viešpačiui, reikia vykdyti jo valią. Stenkimės tai daryti visa širdimi. Iš tikrųjų Dievo valios vykdymo galimybėms, kaip mes žinome, nėra ribų.

Bandykime šį kartą skirti daugiau dėme-

Šios ir kitos kalėdinės giesmės, net lopšinės, padeda mums, jau suaugusiems tikintiesiems, suvokti, prisiminti ir išreikšti savo džiaugsmą, padėką ir meilę žmogumi gimusiam Dievo Sūnui.

Dievo Sūnaus žmogumi tapimo didybę apaštalas Jonas mėgina nusakyti savo Evangelijos prologe, kuris skaitomas Kalėdų dieną mišiose: "Pradžioje buvo Žodis. Tas Žodis buvo pas Dievą, ir Žodis buvo Dievas. Jis pradžioje buvo pas Dievą. Visa per jį atsirado... Jame buvo gyvybė, ir ta gyvybė buvo žmonių šviesa. .. Tas Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų: mes regėjome jo šlovę, šlovę viengimio Dievo Sūnaus, pilno malonės ir tiesos".

Teologas Kari Adams savo knygoje "Jesus Christ" tą įsikūnijimo didybę šitaip

apitaria: "Ne tai yra didysis neįtikėtinas stebuklas, kad Jėzaus Kristaus veide sušvito Dievo didybė, bet tai, kad Dievas tapo tikru žmogumi; neaprepiamasis prisiėmė žmogaus prigimtį. Tai didžioji krikščionybės žinia ir pasiuntinybė: vyksta ne vien tvarinio pakėlimas iki dievybės aukštybių, sudievinant žmogaus prigimtį, bet ypač dievybės nužengimas, paties Dievo Žodžio nužengimas iki grynios žmogystės, iki vergo išvaizdos".

Tad per Kalėdas atėjus prie prakartėlės, dera pagyventi tomis nuotaikomis ir mintimis, dėkoti Kristui už jo gerumą ir nusižeminimą bei paklusnumą iki mirties ant kryžiaus. Tikrai verta jam padėkoti už tą dieviškai didžiadvasišką meilę, kuria jis mus, nusidėjėlius, padarė savo vaikais.

MARIJOS APSIREIŠKIMAI MEDJUGORJE?

KUN.DR. KĘSTUTIS TRIMAKAS

Pastaba: Šis straipsnis parašytas pasinaudojant keliomis daugiau ar mažiau dokumentuotomis knygomis bei plačia periodine spauda. Medjugorje įvykius tyrusių bei asmenis apklausinėjusių autorių pavardės yra: Abbe Rene Laurentin, Ljudevit Rupičic, dr. Mark Miravalle, Svetozar Kraljevic, OFM, ses. Lucy Rooney, SND, kun. Robert Faricy, SJ, kun. George Tütto, kun. Tomislav Pervan, OFM.

POPIEŽIAUS PASTORACINĖS GAIRĖS

"Tegul jie ten vyksta, tegul ten meldžiasi, tegul ten pasninkauja ir atsiverčia". Tai popiežiaus Jono Pauliaus II atsakymas, rašytas 1986 m. birželio mėn. ir pakartotas 1987 m. sausio mėn., Italijos vyskupams, prašiusiems pastoracinių gairių žmonėms, norintiems vyksti į Medjugorje, Jugoslavijoje, iš kur plinta žinia apie Marijos apsireiškimus (žr., "National Catholic Register", 1987.

VI.14).

Sie popiežiaus žodžiai nėra oficialus Bažnyčios tvirtinimas apie tų apsireiškimų tik-

sio Jėzaus širdžiai brangiausiam įsakymui: artimo meilei. Su tokiu dėmesiu galėsime geriau rūpintis ligoniais ir pasenėjusiais; lengviau derintis prie poreikių tų, kurie su mumis gyvena; su didesne atsakomybe rūpintis savo vaikų auklėjimu, pirmiausia duodant gerą pavyzdį (ypač mažiesiems), pareigingai vengiant visko, kas galėtų juos papiktinti ar kenktų jų dvasiniam gyvenimui.

Dar daugiau: su tokiu dėmesiu galėsime labiau gerbti artimo idėjas, jo galvojimą, labiau mums rūpės jo geras vardas, kai ryžtingai vengsime tuščių kalbų, kurios tą vardą žalotų. Su tuo pačiu dėmesiu galėsime saugiau ir geriau vairuoti mašiną ir gerbti aplinkos švarą, grožį bei tvarką. Tai taip pat bus konkretus ir veiksmingas būdas liudyti, kad mūsų gyvenimas — kaip ir mūsų artimo — nepriklauso mums, bet Viešpačiui.

Iš anglų kalbos išvertė KOSTAS PAULIUS

rumą. O vis dėlto jie yra maldininkus teigiamai nuteikiančios pastoracinės gairės, savo esme krikščioniškos ir kartu tiksliai atitinkančios Medjugorje skelbiamų apreiškimų dvasią. Popiežius šiuo reikalu gerai informuotas. Jei būtų buvęs pavojus klaidai ar įtarimas apsireiškimų netikrumui, jis būtų ne teigiamai orientavęs, o perspėjęs ar net draudęs.

Kas yra Medjugorje atsitikę? Kas iššaukė tokią Italijos vyskupų užklausimą ir tokias popiežiaus direktyvas?

MEDJUGORJE: ASMENYS IR ĮVYKIAI

1981-1987 m., t.y. per 6 metus, milijonai žmonių yra aplankę šią nuošalią vietovę kalnuose, Jugoslavijoje. Šimtai tūkstančių, o gal ir milijonai yra įsitikinę, kad ten šešioms jaunuoliams beveik kas vakarą pasirodo Jėzaus Kristaus Motina Marija. Jų įsitikinimo pagrindas yra tų jaunuolių išgyvenimai. Kas vakarą jiems susirinkus bei pasimeldus, stauga jų visų akys išmeigiamos į vieną vietą; veidai rodo niekuo nebeišblaškumą susikauptimą; lūpomis kartais kažką kalba. Po tokių išgyvenimų jie būdavo atskirai apklausinėjami. Jų liudijimai sutapdavo. Jie sakėsi tuo metu matę nežemiško grožio jauną moterį, prakalbančią į juos nuostabiai melodingu balsu. Ji pasisakė esanti Mergelė Marija, Taikos Karalienė.

Įvairiomis progomis kiti žmonės, tikintieji ir ateistai, yra matę visokių fenomenų: saulės virtimą į didžiulę šviesią ostiją, danguje didelėm raidėm užrašytą žodį MIR (kroatiškai *taika*). Užrašyta daug medicinškai neišaiškinamų pagijimų. Liurdo Tarpautinės komisijos narys dr. Ivan Tole bent kai kuriuos jų tvirtina esant tikrus stebuklus.

Tie šeši jaunuoliai (1981 m. jie buvo 10-16 m. amžiaus) buvo komunistų valdžios pareigūnų sulaikyti, areštuoti, klausinėjami, persekiojami, spaudoj ir televizijoje išjuokti, grasinami revolveriu. Jų ištvermė, tiesumas

Medjugorje: vieta kalne pažymėta kryžiumi, kur, šešių kroatų jaunuolių tvirtinimu, jiems buvo pasirodžiusi Marija patį pirmąjį kartą.

bei sveikas paprastumas įtikino daugelį, net pradžioje jais netikėjusių. Daugelis daktarų bei mokslininkų yra stebėję ir tyrę juos: pradžioje siųsti komunistų valdžios, vėliau — mokslo įstaigų ar bažnytinės vadovybės. Neurologo ir parapsichologo dr. Ludvik Stopar, psichoneurologo dr. Milan Topalovic ir kitų sprendimai sutapo. Jie patvirtino jaunuolių moralumą, psichinę pusiausvyrą bei charakterio tvirtumą.

Su šių laikų, ypač Liurdo, Marijos apsi-
reikimais geriausiai susipažinęs teologas Abbe Rene Laurentin savo tyrimų rezultatus bei teigiamas išvadas išspausdino knygoje "La Vierge aparait-elle a Medjugorje?" Kitas žymus mariologas, daugelio teologinių-istorinių knygų autorius, airis kun. Michael O'Carroll, C.S.Sp., ištyręs Medjugorje įvykius, pavadino "vienu pačių svarbiausių įvykių Marijos pamaldumo istorijoje. .. akimantį, neginčijamas Marijos galios žen-

las... šiuo metu, kai žmonija, atrodo bėga į prarają". Šių pasirodymų tikrumu giliai įsitikinęs yra ir pasaulinio masto teologas šveicaras Hans Urs von Balthasar. Medjugorje aplankė ir atsivertė vienas pačių populiariausių romanų autorių Australijoje Leon Le Grand, pasiryžęs parašyti knygą vardu "Stebuklai ir Marijos pranešimai Medjugorje". Vidinį balsą "Tu esi mano sūnus" išgirdęs JAV-ėse, žurnalistas liuteronas Wayne Weible savo profesinį darbą pašventė Medjugorje žinioms skleisti savo leidžiamu laikraščiu, dabar jau pasiekusiu 5 su viršum milijonų egz. tiražą.

MOKSLINIAI TYRIMAI

Tų jaunuolių reguliarius išgyvenimai sudaro galimybę moksliniams tyrimams. Atskiros prancūzų ir italų mokslininkų grupės yra atlikusios tyrimus moderniais prietaisais.

Tame stovyje, kuriame jaunuoliai sakosi matą Mariją, jų oda nereaguoja į skausmą

Medjugorje parapijos bažnyčia.

I. Kairytės nuotr.

(prof. Santini tyrė su karščio algometru); jų atvertos akys nereaguoja į šviesą (buvo panaudota 100 vatų lempa), nei į palietimą (estesiomietru dr. Santini). Garsu ir šviesa paveikti jusliniai impulsai nervais nepersiduoda į smegenis (amplifonu tyrė dr. Paolo Maerstri). Šie visi tyrimai rodo tuos jaunuolius tada visai nereaguojant į išorę. Vienu pačių jautriausių melo atradėjų (lie detector) prof. Margnelli nerado jokio įtartino reagavimo. Prof. Joyeux encefalograma nustatė, kad tų išgyvenimų metu jaunuoliai nėra nei epileptiniam, nei sapno stovy.

Betgi tų pergyvenimų metu jaunuoliai atvertom akim atidžiai žiūri, ausimis įtemp-tai klauso. Jų visų judesiai nuostabiai dar-niai sinchronizuoti: jie visi kartu tuo pačiu momentu suklumpa, kartu stebi kažkokį vie-ną objektą, kartu meldžiasi (kartais, nors lūpos juda, nebegirdėti, ką jie sako). Tas išgyvenimas baigiasi "ode" posakiu, kroatų kalba nurodančiu dingimą vieno ir to pa-ties objekto, kuris buvo visiškai užėmęs visą

jų dėmesį. Tokį stovį italų Krašto Tyrimų Centro (Centro Nazionale Ricerche) neuro-chirurgas Margnelli jau yra pavadinęs eks-taze.

Dalis tų tyrimų jau yra surinkta moksli-niuose veikaluose: itališkai — L. Frigerio, G. Mattalia ir L. Bianchi, "Dossier Scien-tifico su Medjugorje", Presentazione di Fla-minio Piccoli, Como, Italija; prancūziškai — prof. Henri Jeyeux ir teologas Rene Lau-rentin, "Etudes Medicales et Scientifique sur Medjugorje", Paryžius, 1985 (šiais me-tais išspausdintas šio veikalo vertimas anglų kalba).

SKELBIAMŲ APREIŠKIMŲ TURINYS

Tų jaunuolių tvirtinimu, Apsireiškusioji sakės esanti "Palaimintoji Mergelė Marija", "Taikos Karalienė": "Aš esu atėjusi pasa-kyti pasauliui, kad Dievas yra... Žmonija turi susitaikinti su Dievu ir tarp savęs". Tai-kai ir ramybei atrasti reikia "atsiversti", t.y. "tikėti, melstis, pasninkauti ir išpažinti nuo-

Ivanka

Ivan

Vicka

dėmes", mažiau rūpintis medžiaginiaisiais reikalais, bet "nuolatos ilgėtis ir trokšti Dievo", "daryti meilės ir didžiadvasiškumo gerus darbus", "priimti dieviškąją ramybę, ja gyventi ir ją skleisti".

Tuose pasirodymuose patvirtinamos tradicinės Apreiškimo tiesos: po gyvenimo žemėje laukia dangus, skaistykla ar pragaras. Iškeliama Jėzaus išganyimo reikšmė. Mišios apibūdinamos kaip "pats kilniausias įvykis visoje visatoje... Jėzus pats dovanojasi jums laike mišių".

Šie laikai aptariami kaip kritiškai, didele šėtono įtakoje. Perspėjama apie artėjančias katastrofas-"ženklus". Pranašaujama galutinė Dievo pergalė.

Su Medjugorje apsireiškimuose skelbiamom temom susipažinę teologai tvirtina jų turinį darniai atitinkant Dievo apreiskimą ir Bažnyčios mokslą. Iki šiol šis klausimas nuodugniausiai pateikiamas dr. Mark Miravalle doktorato disertacijoje, kur detalai parodoma, kaip Medjugorje apreiskimų turinys tiksliai atitinka evangelijas, pirmųjų Bažnyčios Tėvų bei šių laikų Bažnyčios mokslą, taipogi Bažnyčios patvirtintus Marijos pasirodymus Liurde ir Fatimoje. Medjugorje iškeliama kaip Liurdo ir Fatimos tęsinys. Ši disertacinė studija buvo priimta ir patvirtinta Popiežiškojo Šv. Tomo Akviničio universiteto (Angelicum)

ARKIVYSKUPAS FRANE FRANIC

Vienas pačių pirmiausių ir iškiliausių Medjugorje apsireiškimų rėmėjų yra Jugoslavijos vyskupų konferencijos tikėjimo doktrinos komisijos pirmininkas, Split arkivyskupas dr. Frane Franic. Su Medjugorje padėtimi jis susipažino pats, atsilankęs ten slapta, "incognito". Jugoslavų katalikų laikraštis "Glas Concila" jau 1984 m. gale jis pasisakė: "Išreiškiu asmeninį įsitikinimą, kad šie įvykiai yra antgamtinės kilmės. Taip sprendžiu iš jų vaisių, kurių niekas negali paneigti. Jie pastebimi maldoj, atgailoj ir atsivertime — tame, ką Madona rekomenduoja kaipo kelią į taiką" ("Glas Koncila", 1984.XII.16).

Apie Apsireiškusiosios prašymus arkiv. Franic taip atsiliepia: "Madona vėl prašo to paties, ko ji prašė Fatimoj, bet kas buvo pamiršta: t.y. atgailos, maldos ir atsivertimo. Kaip tik šie dalykai vykdomi Medjugorje".

Net jau po poros metų arkivysk. Franic matė Medjugorje nepaprastą įtaką: "Medjugorje įvykiai pastoracijoje per 2 metus padarė daugiau, negu per 40 pokario metų buvo padaryta visom pastoracinėm pastangom".

VIETINIS VYSKUPAS, PRANCIŠKONAI IR VATIKANAS

Kodėl iki šiol Bažnyčia nepasisakė apie skelbiamus Marijos pasirodymus Medjugor-

Mirjana

Jakov

Marija

je? Tokiu pasirodymų patikrinimas yra vietinio vyskupo žinioj. Medjugorje parapija yra Mostar vyskupijos ribose. Mostar vyskupas Pavao Zanic jaunuosius regėtojus viešai užstojo prieš juos puolančią komunistų valdžią. Tačiau vėliau jis pasidarė nepalankus. Kaip tik tuo metu jis buvo pradėjęs savo vyskupijoje skaldyti parapijas, šimtmečiais aprūpinamas pranciškonų, jų dalis pavėsdamas dieceziniais kunigams. Jis apkaltino pranciškonus, kurių pastoracinė priežiūra yra ir Medjugorje parapija, kad jie sufabrikavo Medjugorje įvykius savo apsigynimo, pasiteisinimo ir prestižo tikslams. Savo sukvietą komisiją tirti Medjugorje įvykiams jau iš anksto jis nuteikė neigiamai. Tos komisijos neigiamų išvadų Vatikanas nepriėmė. Šventojo Sosto tikėjimo doktrinos kongregacijos prefektas kardinolas Juozapas Ratzinger nurodė, kad ši komisija darė išvadas, "nepadariusi tinkamų tyrimų". Vatikano įsikišimu, tolimesnis tyrimas buvo išimtas iš vietinio vyskupo žinios ir perduotas visos Jugoslavijos vyskupų konferencijai, kuri neseniai sudarė naują tyrimų komisiją.

Medjugorje vietovę aplankęs ir ištyręs arkivysk. Franic vietinio vyskupo apkaltintus pranciškonus rado, jo žodžiais, "esant atsižadančiais ir dirbančiais tik Dievo garbei". Tiesa, apkaltinimas sufabrikavimu prieštarauja faktams. Įvykių pradžioj Mari-

jos pasirodymais netikėjo nei pranciškonai, nei parapijos klebonas kun. Jozo Zovko, OFM. Jie įsitikino tik stiprių įrodymų paveikti. Klebonas ėmė globoti regėtojus. Komunistų valdžia jį greit suėmė ir nuteisė pustrečių metų kalėjimo. Po keliolikos mėnesių jis buvo paleistas popiežiaus prašymo dėka. Į parapiją valdžia jam neleido grįžti. Įvykių pradžioj valdžios pareigūnai sudegino parapijos pranciškiečių namą.

KROATŲ VYSKUPŲ GAIRĖS

Š.m. liepos 25 d. į Medjugorje sutvirtinimo sakramentą teikti atvykęs Mostar vyskupas Zanic pamokslo metu kažką apkaltino Marijos žodžių "išgalvojimu", atvykstančius maldininkus — "nepaklusnumu" Bažnyčiai ir uždraudė atsilankantiems maldininkams kunigams laikyti mišias. Rugsėjo pradžioje ši žinia buvo išspausdinta užsienyje, kaip pvz., "Our Sunday Visitor" JAV-ėse. Pažymėtina, kad to pranešimo nespausdino Jugoslavijos vienintelio kardinolo Kuharich žinioje esantis visos Jugoslavijos katalikų laikraštis "Glas Koncila". Priešingai, Jugoslavijos vyskupų konferencijos kroatų sekcijos vyskupai tą klausimą svarstė Zagrebe rugsėjo 16 d. Tų svarstymų išvadas Split arkivysk. dr. Franic paskelbė savo arkivyskupijai skirtoj pastoracinėj direktyvoj. Tos išvados praktiškai anuliuoja viską, ką Mostar vyskupas skelbė pamoksle.

Medjugorje. Jaunuoliai Marijos pasirodymo metu: Tvanka, Jakov, Vieka, Mirjana, Marija, Ivan.

1. "Tikintieji gali laisvai atvykti į Medjugorje individualiai arba privačiai organizuojamose piligriminėse kelionėse, t.y. tokiose, kurios nėra suorganizuotos oficialiai Bažnyčios: vyskupų, klebonų, vienuolynų ar panašių Bažnyčios institucijų". Betgi iki šiol jokių tokių oficialių maldininkų kelionių niekas nėra suorganizavęs; taigi jokio nepaklusnumo Bažnyčiai maldininkai nėra parodę.

2. "Negalima ignoruoti tokių gausių piligriminių kelionių... kunigams reikalinga dvasiškai patarnauti tuos piligrimus... išpažintim, skelbiant Dievo žodį ir šv. mišiomis jų pačių kalba". Taigi laikyti mišias piligrimams kunigams ne tik nedraudžiama, bet net patariama piligrimų dvasinei gerovei.

3. "Tol, kol naujoji (apsireiškimų tyrimų) komisija nėra paskelbusi savo oficialių išvadų... joks Jugoslavijos vyskupų konfe-

rencijos pavienis vyskupas negali skelbti savo oficialaus sprendimo apie tuos įvykius, nes toks sprendimas neturėtų nei oficialios, nei (tikinčiųjų sąžinę) rišančios galios". Betgi joks Jugoslavijos vyskupas, išskyrus Mostar vyskupą, nėra mėginęs tokio sprendimo skelbti.

4. "Mes visi, kurie vykstame į Medjugorje, turime vykti ten su tvirtu nusistatymu, kad būsim paklusnūs galutiniam Bažnyčios sprendimui. Tol, kol to sprendimo dar nėra, mes galim turėti savo pačių nuomonę apie tuos įvykius, bet ne tikėjimą (paremtą Bažnyčios autoritetu — K.T.) tais įvykiais". Vartodamas žodį "mes", arkivysk. Franic identifikuojausi su piligrimais. Kaip privatus asmuo, jis yra buvęs Medjugorje, laikė ten mišias, o Jugoslavijos katalikų laikraštį "Glas Koncila" išreiškė savo asmeninį įsitikinimą Marijos apsireiškimų Medjugorje tikrumu.

“MEILĘ ĮŽIEBEI ŠALIES BEGALIMAJĄ”

(Maironio gimimo 125-osioms metinėms)

IRENA SLAVINSKAITĖ

Tikrąjį meną lydi didžiuliai įsipareigojimai. Didelę atsakomybę už likimo jam suteiktą dovaną — poeto talentą — kankinamai išgyveno ir lietuvių literatūros klasikas, “Pavasario balsų” dainius Maironis. Kada J. Mačiulis pajuto galįs būti poetu, neaišku. Gal jau tada, kai gimnazijoje susižavėjęs skaitė A. Mickevičių, Gėtę, Šilerį? Kai rašė pirmuosius eilėraščius dar svetima, lenkų kalba! O gal Kijeve, kai išgirdo apie patriotinės T. Ševčenkos poezijos jėgą? Ir pats gal tada panorą grįžti į Lietuvą ir tapti jos nacionalinio atgimimo dainium?

Šiaip ar taip Maironį į literatūrą išvedė tik be galo didelis pasikliovimas poetiniu žodžiu, tikėjimas, kad poezija galinti žmonių širdyse atlikti stebuklus. Maironis pasikliovė jausmais. Pasikliovė kur kas labiau negu mes ir mūsų epocha. Jį išugdė dar kitokios, žymiai jausmingesnės XIX amžiaus tradicijos. Ten būta daugiau naivumo, gerumo, altruizmo ir gražių siekimų meilės. Tada dar mėgta rašyti ilgus laiškus, dienoraščius. Žmonės siekė ir mokėjo bendrauti. Buvo reikalingi vienas kitam. “Su niekuo,

nei su kolega, nei su kuo kitu bet kokio luomo neįsivelti į vaidus, kantriai pakęsti kito nemalonų žodį, saugotis įžeidžiančių pokštų ir stengtis savo paslaugomis įsigyti visų pagarbą”, — tokią moralinę direktyvą pats įsirašė dienoraštyje A. Baranauskas (A. Baranauskas. Raštai. T. 2., Y., 1970, p. 8). Europos literatūroje dar palyginti neseniai buvo nuščiuvusi sentimentalizmo ir jį lydėjusio romantizmo banga. Romantizmas apėmė ne tik literatūrą, o taip, kaip Renesansas, klasicizmas, Švietimo epocha, susiklostė į vientisą kultūros sąvoką. Poezija romantizme užėmė vyraujančią vietą. Visi norėjo būti poetais, mąstyti kaip poetai, rašyti kaip poetai. Maironį kaip geros sielos žmogų ir poetą dar kūdikystėje formavo jo namai, darnūs, draugiški tėvo ir motinos, tėvų ir vaikų, brolio ir trijų seserų santykiai. Ten būta to gražaus patriarchališkumo, kurį regime lietuvių liaudies dainos dvasioje, kuris nuvilnijo ir per visą Maironio kūrybą, neapleisdamas poeto širdies iki pat senatvės. Namų auklėjimas išmokė Maironį būti darbštų, atkaklų ne tik savo dėlei, bet ir dėl kitų.

IŠ KUR NEPATRAUKLIOS VIETOVĖS TRAUKA?

Į tą kalnuose nuošalią, turistiniu atžvilgiu nepatogią ir nepatrauklią vietovę nesulaikomai plaukia žmonės. Daug jų iš pačios Jugoslavijos, bet daug ir iš kitų Europos kraštų, taip pat — iš Amerikos, net Australijos ir Afrikos. Daugelis jų katalikai, bet atvyksta ir kiti krikščionys, musulmonai ir kitų religijų žmonės. Stebėtina ir tai, kad yra labai daug jaunų žmonių. Atvykstančiųjų skaičius gausėja. Ir jų dauguma atvyksta, vedami piligriminės dvasios — tos dvasios, kurią pastoracinėse gairėse nurodė popiežius Jonas Paulius II: “tegul ten vyks ta... meldžiasi... pasninkauja ir tegul ten atsiverčia”.

Apie šį žmonių nesulaikomą antplūdį reportažus yra pateikusias Amerikos, Brita-

nijos ir kitų kraštų žymiosios televizijos kompanijos, radijo stotys bei sekuliarinė spauda. Kasdien atvyksta tūkstančiai. Atsilankiusiųjų tikro skaičiaus niekas negali suskaičiuoti, bet jų priskaičiuojama keli milijonai. Turistiniu požiūriu, nesąmonė čionai atvykti: šiame kaime nėra nei vieno tikro restorano, nei jokio viešbučio, nei dailesnio pastato, ir reikia eiti tik žmonių išmintais takais per pievą ir uolom nusėtą kalną. Žemišku požiūriu, šios vietovės traukos neįmanoma išaiškinti. Atsakymą randa tik į Antgamtę įtikėjusieji — taip kaip arkivysk. dr. Frane Franic: “Absoliučiai niekad nesitikėjau, kad visas pasaulis būtų patrauktas ir paveiktas Medjugorjės, kuri, mano dideliame nustebimui, yra tapus Šventosios Dvasios veikimo kulminacija”.

Dar mažytis būdamas, jis jau žada niekada neapleisti savo artimiausios paslapčių patikėtinės sesers Marcelės. Ir savo žodį ištesė. Taip ir neištekėjusi, dievobaiminga Marcelė nuo 1909 metų iki pat poeto mirties gyveno kartu su broliu Kaune. Daug padėjo Maironis ir jaunėlei Kotrynai, perėmusiai su vyru tėviškę, Bernotus. Kotryna ir mirė Kaune, ir pašarvota buvo brolio namuose. Sesers dukros Danutės vardas švelniai suskambo lyrikoje ("Iš Danutės akių. . ."). Kaip nepaprastai švelnų žmogų mini Maironį jo buvę kaimynai. Jis mylėjo vaikus, mokėjo su jais žaisti ir atleisti netyčia jų pridarytas eibes. Per meilę žmogui, gamtai skleidėsi ir Maironio kūrybos šiluma. Be jos nepajustume tokio stipraus jos žavesio.

Santykis su viskuo, kas žemiška, Maironio poezijoje yra pakylėtas, iš dalies nežemiškas, idealistinis. Maironis visada juto savyje ypatingą žmogų — poetą, kuriam pasaulis ir būtis atskleidžia savo slaptąją, kitiems neprieinamą esmę. Jam visur vaidentosi (poetas mėgo vartoti sąvoką "vaidentuvė" (vaizduotė) "stebėtini tonai" ("Sielą suvargintą žemės kelionėje" / Žadinai "Sursum" stebėtiniais tonais"; "Gal išklausčiau tada, kur tos kanklės auksinės / Vaidelųčių garsių, / Kai jas pirštais paliesčiau, užkaistų krūtinės / Nuo balsų įstabių"). Maironio poezija gimė iš meilės perpildytos, ją jaučiančios savyje, jos siekiančios savo ir kitų širdyse sielos: "Ir iškentėjusioj mano krūtinėje / Meilę įžiebei šalies begalimąją". Poetas tiesiog apnuogino jausminguosius lyrikos šaltinius, deklaravo juos savo kūrybos credo. "Jau niekas tavęs taip giliai nemylės, / Kaip tavo nuliūdęs poetą! / Ar kas ir kančių tiek pakelti galės / Tiktai dėl tavęs, numylėta?" — rašė viename pirmųjų, bet jau programinių eilėraščių, iš pradžių pavadintame "Jo pirmoji meilė".

Tiek visa Maironio gyvenimo, tiek kūrybos raida rodo, kad kaip poetas ir kaip žmogus, jis į pačią moralinių ir etinių žmogaus principų, jo dvasinės nuostatos viršūnę iškėlė meilę, kurią suprato kaip aukščiausią gėrį, kaip nepalyginamai didesnę už pavienį žmogų idėją. Meilė Maironiui netilpo šei-

mos ribose. Jos jai buvo per ankštos. Jo meilės jausmas neigė viską, kas perdėm buitiška, kas tiesiog "smilksta", kas dvelkia pritaikymu ir karjerizmu. Tokie estetiniai, romantizuoti meilės išgyvenimai veikė jo paties profesinę saviorientaciją, juos jis skelbė viešumai poemose "Tarp skausmų į garbę", "Jaunoji Lietuva", "Mūsų vargai". Maironiui kaip poetui ir piliečiui reikėjo įveikti savyje mažąją meilės traukos lauką didžiojo dėlei — meilės žmonijai:

**Taip giedra ir linksma! Tiek šviečia vilties!
Vien meilę norėtum dainuoti,
Apimti pasaulį, priglaust prie širdies,
Su meile saldžiai pabučiuoti!**

"Pavasaris"

"Nedaug tėra ir pasaulinėje literatūroje panašių posmų, iš kurių lietuši toks subtilus, o kartu kiekvienam lengvai suprantamas išgyvenimas, tėvynės meile alsuojantis estetinis pasigėrėjimas, dvasios ekstazė". (J. Lanckutis. Maironio kūryba. / Kn. Rašytojų siuetai. — V., 1984, p. 13). "Pavasaris" — retas dvasinės harmonijos atvejis Maironio kūryboje. Eilėraštis "ne tik prasme, bet ir išraiškos galingumu taip primena Šilerį:

**Seid umschlungen Millionen!
Diesen Kuss — der ganzen Welt.**
(V. Zaborskaitė. Maironis. V. 1968, p. 163)

Maironiškoji meilės samprata vedė poetą tolyn nuo savęs — į svajonės, idealo tolius. Bet tos tolumos nebuvo abstrakčios. Jų turinys rašytojo kūryboje aiškiai diferencijuotas ir apibrėžtas. Svarbiausias poeto meilės objektas — jo tauta. "Visą žmoniją meile apglėbsiu / Lietuvą visgi karščiau", — rašė poetas vienoje iš eilėraščių "Slenka debesys pilkos" redakcijų.

Maironio meilėje savo tautai atsiveria skausmingoji versmė. Gali būti mylima ir verta meilės tik tai, kas kenčia. Žmogus ir tauta yra verti meilės tiek, kiek skausmo patyrė: "Brangi: tiek vargo, kančių prityrei". Ir juos suprasti gali tik jiems atvira, užjaučianti širdis. "Ten užaugau, iškentėjau / Aš kančias visas / Ir pamėgau, pamylėjau / Vargdienių dūmas. / O tos dūmos, vargdieninės / Graužia kai kada, / Tartum rūdys

geležinės / Amžina žaizda". Mylima tai, kas elegiška, dramatiška, kas stovi ant pačios juodžiausios nevilties, tragizmo ribos. Taip meilės jausmingumo bangoje susiformuoja Maironio lyrikoje žmogaus apleisto tautinio peizažo motyvas: "Ten apleistos pilys griūva / Ant kalnų aukštai; / Milžinų ten kaulai pūva, / Verkia jų kapai".

Ir sunkią valandą Maironis kentėjo ne dėl jausmų stokos (Gal vienintelis toks atvejis eilėraštis "Rudens dienos"), o dėl to, kad negali realizuoti to, kas taip galingai slypi jo prigimtyje:

**O, kad oro plačiau kiek pasemt krūtine!
Kiek ten jausmo, gilaus, nepradėtų jėgų!
Ar tai viskas užmirs vien svajonių sapne?
Ar žūsme keliais be darbų?**

"Jei kada pančiai nukris"

Išeities čia ieškoma karštame, ugingame jausmingume, pačioje aukščiausioje jausmo įtampoje, netrukus turinčioje peraugti į veiksmą: "Atsibus tėvynės sūnūs, / Didžią praeitį atminę; / Pagimdys vargai galiūnus, / Ugnimi uždegs krūtinę!" Ir priešingai — neviltį, apatiją. Maironio poetinėje sistemoje simbolizuoja atšalęs, "šiauriškas", "suledjęs" jausmas. Tai sensualistinė poezija, kuriai būdingi griežti kontrastai ir antinomijos, jausmo kraštutiniai. Galingos jausmo bangos iš vidaus daužo Maironio eilėraščių krantus. Jų kalba aistringa, karšta: "Kaip vyrai be baimės mes stokim į kovą, / Kaip milžinas amžių baisus, / O meilė tėvynės tebūnie vadovu / Ir Dievas, kurs valdo visus!" Išties tėvynės meilės evangelija yra tapęs eilėraštis "Užtrauksme naują giesmę". Meilė tėvynei — "ugnis", "kerštas", "rytmetys", visa griauanti ir žmogaus sielą išgelbstinti "galybė". Jai priešingame poliuje stovi paniekinamas baimės, nemeilės savo tautai ir jos pasekmių vaizdas. Maironis jam atskleisti skiria lygiai taip pat daug vietos kaip ir patriotinei meilei apibrėžti "Tas ne lietuvis" — net tris kartus kategoriškai skanduoja to paties eilėraščio — giesmės strofos.

Meilė sudaro Maironio patriotinės idėjos, pačios tėvynės ir lietuviškumo — "lietuvio", "lietuvninko" sąvokos — branduolį.

Tas lietuvis, kuris myli savo tėvynę, savo "brolius". Ir "išgama" tas, kas ieško tėvynės kitur — salonuose, biznyje, ramybės nirvanoje.

**Kiek kartų man virė iš skausmo krūtinė,
Tylėjau tačiau kaip naktis! . .
O išgamos! Pirštinę štai geležinę
Dabar jums metu į akis!**

"Tautos pabėgėliams"

Maironis buvo poetas politikas, niekada nevyniojęs į švelnų eilėraščio popierių savo socialinės poezijos esmės. Už šią pilietinę drąsą jį vertino ir kitokių įsitikinimų žmonės.

Svarbiausieji meilės raiškos būdai Maironiui — menas ir pietizmas. Juose atsiveria žmogaus širdis, uždaras, į vienatvę ir tylią kontempliaciją linkęs lietuvių būdas. Jie palengvina egzistenciją. Būdamas kunigas poetas, Maironis aukštai iškėlė pietizmą, gyvenimo meilės kaip gerumo nuostatos įtraukimą į jį. Charakteringa, kad Maironio pietizmas ir yra visų gražiausias, meniškiausias patriotinėje lyrikoje. Meilė, tėvynė, siela — trys Maironio patriotinės nuostatos susieti nariai.

Patriotinis Maironio meilės jausmas ir elegiškas, graudus, ir herojiškas. Poetas jautriai išgyvena žmogaus pasiaukojimo tėvynei skausmą ir grožį, sutirštindamas poezijos spalvas, įpindamas į jos puošnųjį -aukos rūbą deimantus: "Kam nusviro galva, tam dangaus angelai / Vainiką iš deimantų pina", sukurdamas iškilmingą kario kūno atnašavimo tėvynės žemei vaizdą:

**Saulė leidos raudona ant Vilniaus kapų,
Kai duobę kareiviai ten kasė,
Ir paguldė daug brolių greta milžinų,
O Viešpats jų priglaudė dvasią.**

"Oi neverk, matušėle!"

Maironio meilė tėvynei graudžiai jausminga, bet neašaringa, nors "graudžios ašarėlės" motyvas šio poeto kūryboje vienas nuostabiausių. Ji, kaip ir visas Maironio emocionalumas, gražiai estetiškai apvaldyta. Patys meniškiausieji Maironio eilėraščiai gimė būtent toje nepaprastai subtiliai pajus-toje jausmingumo ir estetinio jausmo sinte-

JUGOSLAVIJA

Birželio 19 d. atsisveikinam su Buda-peštu ir traukiame Jugoslavijos link. Tuoj privažiuojame didžiausią Europoje Balatono ežerą, kurio pakrantėse pilna elegantiškų vasarnamių. Čia ir vengrai, ir turistai mėgsta atostogauti. Visur pakelėje lygumos, pajvairintos miškeliais ir krūmokšniais. Prie namų visur daug gėlių, kai kur pastatyti metaliniai kryžiai su nukryžiuojimo scena, apvesti tvorele. Be ilgesnių sustojimų tuoj privažiuojame Jugoslavijos sieną. Muitinės tarnautojai įlipa į autobusą ir šypsodamiesi tikrina dokumentus. Ant vieno pastato pamatome porą gandrų. Kai kurie griebia aparatus ir nori fotografuoti, bet kiti sudraudžia — prie sienos neleidžiama fotografuoti! Pervažiuoti sieną jokių problemų nebuvo, lagaminų netikrino, tad pirmieji susitikimai su jugoslavais ir Jugoslavija buvo draugiški. Iš visų satelitinių valstybių Jugoslavija yra mažiausiai komunistiška. Atrodo, kad ji neturtingesnė už Vengriją, bet daug kas čia lyg priminė Lietuvą. Pakelės kaime liuose raudonomis čerpėmis apdengti gražūs namukai. Nemažai statoma naujų. Vadovė aiškina, kad tai užsienyje dirbę darbininkai kuriasi.

Jugoslaviją sudaro šešios provincijos: Slovėnija, Kroatija, Serbija, Bosnija-Hercegovina, Dalmacija ir Montenegro. Mūsų autobusas pamažu artėja prie Kroatijos sostinės Zagrebo, kur sustojome pernaktoti. Gavome luksusinį viešbutį. Tai turbūt pats geriausias viešbutis visoje mūsų kelionėje.

zėje ir skaldoje, kuri būdinga klasikiniam ir liaudies menui. Maironio jausmingumas ir siekia pusiausvyros, ir provokuoja audras, vėtras, žaibus. Tai ir sudaro šio poeto estetiško jausmo žavesį. Jo estatinė mintis ir labai tauri, paprastam mirtingajam nepasiekiamą, ir visiškai paprasta, daugybe atvejų pažeidžiama.

(“Kultūros barai”, 1987 m. Nr. 9)

Gaila, kad tik vieną naktį jame tegalėsime praleisti. Viena didžiausių problemų ekskursijose yra ta, kad visi nori kaip galima daugiau pamatyti, daugiau ką aplankyti, tai nėra laiko ilgiau vienoje vietoje pabūti. Nuolatinis kilnojimasis iš vienos vietos į kitą, iš vieno viešbučio į kitą žmones vargina ir sukelia įvairių nepatogumų. Tad reikėtų čia surasti kokį nors aukso vidurį.

Tame elegantiškame viešbutyje (“Esplanade”) šiek tiek apsiprausę ir pavakarieniavę jo restorane, kuris buvo panašus į karališką salę, skubėjome apžiūrėti miesto. Ant kalvos išdidžiai stovėjo didžiulė katedra. Visur aplinkui gražūs pastatai. Daugelis pastatų buvo valomi, remontuojami. Mat Zagrebas ruošėsi tarptautinėms futbolo varžyboms — universiada. Gausūs plakatai skelbė apie šį įvykį, į kurį rugpjūčio 19 d. suvažiuos įvairių šalių studentų futbolo komandos išbandyti savo jėgų. Žinome, kad šį turnyrą laimėjo Sovietų Sąjungai atstovavusi Vilniaus “Žalgirio” futbolo komanda. Ji parvežė sovietams aukso medalį, kuris, be abejo, turėjo priklausyti Lietuvai.

Kitą rytą, pakeliui į Split, sustojome Plitvice valstybiniame parke, kuris tikrai yra Jugoslavijos pasididžiavimas. Nepaprastai graži gamta su mėlynais kristaliniiais ežerukais ir žaliuojančiais kalneliais. Šio nuostabaus vaizdo neįstengė sugadinti net ir užėjęs lietus, kuris, nežinia už ką, negailestingai mus vanojo. Kaip tyčia, dar paklydome, nes mūsų vadovė nebuvo gerai susipažinusi su šia vietove. Ieškodami takų, sugaišome daug laiko ir dar labiau permirkome.

Visiems sulipus į autobusą, šoferis užsuko šilimą, kad šiek tiek išdžiūtume ir negautume plaučių uždegimo. Norėdama pakelti keleivių nuotaiką, mūsų solistė Nata užtraukė dainą, jai tuoj pritarė Salomėja, ir pagaliau visas autobusas skambėjo lietuviškomis dainomis. Apie 10 val. vakaro pasiekėme Split, uosto miestą prie Adrijos jūros. Čia buvo taip pat geras viešbutis, kuriame

tik pernakvojome, o iš ryto vietinis vadovas mus palydėjo į Ivan Mestrovic meno galeriją, įrengtą šio žymaus kroatų skulptoriaus viloje Adrijos pakrantėje ant kalvos. Čia matėme daugybę įdomių masyvių skulptūrų, iš kurių ypač išsiskyrė "Jobas". Ir Čikagoje Grant Parke yra dvi jojančių indėnų skulptūros, sukurtos šio kroatų menininko. Keletą metų jis yra dėstęs meną Notre Dame universitete, Indianoje.

Pasigėrėję tomis išpūdingomis skulptūromis, nuvykome pažiūrėti Romos imperatoriaus Diokleciano rūmų, statytų III šimt-metyje. Dar yra išlikusios autentiškos sienos, skliautuoti rūšiai, Šv. Jono Krikštytojo krikštykla iš romėnų laikų. Dalyje šių rūmų dar ir dabar gyvena apie du tūkstančiai neturtingų žmonių.

Ilgiau pabūti čia negalėjome, nes skubėjome aplankyti garsiąją Marijos šventovę Medjugorje, kur beveik kasdien Marija pasirodanti keliems jaunuoliams. Bažnyčia apie šiuos įvykius dar nėra tarusi savo galutinio žodžio, bet šią vietą tikrai galima vadinti šventove, nes čia kasdien atvyksta tūkstančiai maldininkų iš įvairių pasaulio kraštų. Mums atvykus, jau buvo pilna bažnyčia vokiečių maldininkų su keliais kunigais. Prie jų prisidėjo ir abudu mūsų ekskursijos kunigai prel. V. Balčiūnas ir kun. J. Vaišnys. Visi kartu koncelebravo mišias. Po mišių prisistatė mums paskirta vadovė, regėtojos Ivankos pusseserė, labai simpatiška, kukli ir protinga mergina. Ji mus nusi-vedė į nedidelį kambariuką prie klebonijos, kuriame ten kasdien pasirodydavo Marija keliems jaunuoliams. Ten mums rodė vaizdajuostę apie tuos pasirodymus ir apie jaunuolių apklausinėjimus bei tardymus. Daugelis būtų norėję ilgiau čia pasilikti, bet diena jauėjo vakarop, ir mes dar prieš naktį turėjome pasiekti Dubrovníką, tad, pasakę šiai nepaprastai vietai ir Marijai "sudiev" arba "iki pasimatymo", turėjome nenoromis lipti į autobusą ir Adrijos pajūriu vykti į gražųjį Dubrovníką, Jugoslavijos garsų žiemos kurortinį miestą. Apie Medjugorje daugiau čia nerašome, nes šiame numeryje yra specialus kun. K. Trimako straipsnis apie

šią po visą pasaulį pagarsėjusią vietą Kroatijos pasienyje, prie mažo Ciutlik miestelio, Mostar diecezijoje, apie 30 mylių nuo jūros, važiuojant Sarajevo link.

Pilni savotiškų išpūdžių ir įvairių klau-simų be aiškių atsakymų, nė nepajutome, kai atsiradome Dubrovníke, kuris itališkai vadinamas Ragusa. Mus apgyvendino "Libertas" viešbutyje ant pat jūros kranto. Sakoma, kad tai pats prašmatniausias Dubrovníko viešbutis. Iš lauko jis tikrai išpūdingas, bet kambariai — šiaip sau.

Šis miestas yra įkurtas VI amžiuje. XIII amžiuje jis buvo apvestas mūro siena, kuri yra išlikusi iki šių dienų. Ją galima apeiti visą senąjį miestą. Dubrovníko istorija labai sudėtinga. Šis miestasėjo iš rankų į rankas. Čia buvo gyventa graikų, romėnų, slavų. Nuo 1814 metų jis priklausė Austrijai, o nuo 1918 m. — Jugoslavijai. Jame iki šiol yra pastebimos įvairių kultūrų liekanos.

Pernakvoję išvažiavome apžiūrėti senamiesčio, kuris yra labai spalvingas. Netoliese aukštas kalnas — žavinga miesto puošmena. Įeiname per Pila vartus lyg į pasakų šalį, į kitų laikų kitą pasaulį. Prieš mus tęsiasi platoka Placos aikštė — tai miesto širdis, daug šimtmečių mačiusi, bet dabartiniai pastatai naujai statyti po 1667 metų didžiojo žemės drebėjimo, kurio metu miestas buvo smarkiai apgriautas. Pirmiausia aplankėme pranciškonų vienuolyną, statytą XIV amžiuje. Vienuolynė tebėra 1317 m. įsteigta vaistinė, veikianti iki šių dienų. Didelė biblioteka su labai senais rankraščiais, meniškai išpuoštais. Taip pat yra senų bažnytinių indų rinkinys ir kitokie įdomūs eksponatai. Jų bažnyčioje vyksta religiniai koncertai.

Lipame laiptais aukštyn ir sutinkame lie-tuvius iš kitos ekskursijos, vadovaujamos kun. K. Trimako. Trumpai pasikalbame ir pasidaliname išpūdziais. Mūsų ekskursija jau buvo gerokai įpusėjusi, o jų — dar tik pirmoji diena. Jie ypač teiravosi apie Medjugorje, nes mes jau ten buvome, o jie rengėsi važiuoti. Vieni kitiems palinkėję sėmės, atsiskiriame ir einame savais keliais. Aplankome kitame Placos gale esančią miesto globėjo Šv. Blažiejaus bažnyčią, statytą

Split. Imperatoriaus Dioklecijano rūmai.

I. Kairytės nuotr.

18-tame amžiuje. Didžiajame altoriuje puošni šv. Blažiejaus statula, jis laiko rankose miesto modelį. Miesto gyventojai tiki, kad šv. Blažiejus juos saugo nuo priešų ir kitokių nelaimių. Pasigėrėję kitais istoriniais pastatais, pasukame katedros link. Ji taip pat statyta 18-tame amžiuje, baroko stiliaus, kaip ir Šv. Blažiejaus bažnyčia. Joje yra keletas garsiojo Tiziano kūrinių, pvz., "Marijos dangun paėmimas", Rafaelio "Madonna della Seggiola" ir daugelis kitų. Žinoma, čia yra ir šv. Blažiejaus relikvijos.

Iš čia pasukame į šonines gatveles, kurios labai spalvingos, siauros, daug kur restoranėliai, viršuje plevėsuoja gyventojų skalbiniai, siauri laiptai jungia vieną gatvelę su kita, nes vienos yra aukščiau, kitos žemiau. Tai tipiškas Dubrovniko vaizdas. Vakaris čia renkasi svečiai prie žvakių šviesos ir vyno taurių. Placoje marios jaunimo. Daug krautuvių krautuvėlių su suvenyrais, su brangiomis ir pigiomis prekėmis. Jos vi-

lioja iš įvairių pasaulio kraštų atvykusius gausius turistus.

Įkalnyje įdomi dominikonų bažnyčia ir vienuolynas, daug vertingų meno kūrinių. Palipus laiptais į ramią aikštelę, randi Šv. Ignaco jėzuitų bažnyčią. Taip ir keliavom tarp muziejų, bažnyčių, siaurų gatvelių ir istorinių pastatų, tarp kasdieninio šio įdomaus miesto gyvenimo. Ištroškę atsisėdavom lauko kavinėje atsigaiivinti vaisių sultimis, alum ar vynu. Grįžę į viešbutį, vieniėjo pasimaudyti į jūrą, kiti į baseiną. Vakare vykome į jugoslavų tautinių šokių bei dainų spektaklį. Nusprendėme, kad jų folkloras geresnis už vengrų, bet vis dėlto menkesnis už mūsų.

Kitą rytą keliavome į Šv. Stepono salą. Buvo ypatingai graži kelionė į pietus nuo Dubrovniko. Iš Kroatijos pervažiavome į Montenegro provinciją. Kalnai, apaugę kiparisais, stovi kaip žvakės. Mėlynas dangus ir jūra, gražūs vasarviečių miesteliai, dau-

gybė įlankų su salomis. Įlankos lyg ilgi fiordai nusitęsia į žemyną. Vietomis statūs jūros krantai, kitur puikūs paplūdimiai. Pakeliui pravažiuojame pro pagarsėjusią astmos ir reumatizmo gydyklą. Labai įspūdingai atrodo Šv. Jurgio salelė su benediktinų vienuolynu, o kita "Madona ant Uolos" — moterų vienuolynas. Privažiuojame Šv. Stepono salą, sujungtą tiltu su krantu. Joje daug senų pastatų paversta viešbučiais ir restoranais. Čia labai maža judėjimo — tik pėsti vaikščioja. Viename krante buvusių Jugoslavijos karalių gana kukli vasarvietė, ant kalvos Šv. Stepono serbų ortodoksų bažnytelė, aplink statūs uolų krantai, į kuriuos daužosi jūros bangos. Pakrantėse yra ir maudymosi gerų paplūdimių. Pasidžiaugiam vaizdais, užkandam lauko restoranėlyje ir keliaujam atgal. Rytoj jau atsisveikinsim su Jugoslavija ir laivu per Adrijos jūrą plauksime į Italiją.

Kitą rytą, birželio mėn. 24 d., pasveikinam vardinių proga mūsų grupėje buvusius Jonus ir važiuojame į uostą. Muitinėje šiek tiek užkliuome. Kažkoks valdininkėlis, norėdamas parodyti savo "valdžią", pradėjo dėl kai kurių menkniekių terorizuoti mūsų autobuso vairuotoją. Paskui liepė visiems išsikrauti iš autobuso lagaminus. Mūsų gidė labai prašė, kad mūsų nevargintų, bet jis nenusileido. Iškrovėme iš autobuso lagaminus, kiekvienas pasiėmė savąjį ir taip su jais praėjome pro muitinę. Pagrindiniai muitininkai jų visiškai netikrino, visus praleido. Vėl sudėjome lagaminus į autobusą, sulipome į laivą, taip pat ir autobusas su lagaminais įvažiavo į laivą, ir tuoj pajudėjome Italijos link.

Pranešė, kad kelionė tęsis apie 8 valandas. Diena buvo puiki, saulėta, tad nebijantieji saulės galėjo pasideginti ant denio. Per garsiakalbį nuolat keliomis kalbomis duodami įvairūs pranešimai. Staiga pasigirsta ir lietuviškas mūsų Natos balsas. Ji praneša, kad galima keisti pinigų. Kai kurie šiek tiek išsikeitė, bet kiti neskubėjo, nes žinojo, kad Romoje mūsų laukia su keliais milijonais lyrų "profesionalas" pinigų keitėjas prel. A. Jonušas. Jau kartą laive nuai-

dėjus lietuviškam žodžiui, įsidrąsino ir prel. V. Balčiūnas. Tuoj pasigirdo ir jo balsas, pranešantis, kad laive bus lietuviškos mišios. Mišiose dalyvavo ne tik lietuviai, bet ir keletas kitataučių. Prel. V. Balčiūnas buvo oficialus mūsų ekskursijos kapelionas. Jis labai uoliai kasdien drauge su kun. J. Vaišniu koncelebruodavo mišias ir pasakydavo trumpą pamokslėlį.

Kaip numatyta, po aštuonių linksmos kelionės valandų pasiekiame Italijos uostą Bari. Gražiam viešbutyje pernakuojame ir kitą rytą vykstame į Romą, pakeliui nutarę aplankyti Pompėjų. Deja, Pompėjaus aplankyti nebuvo galima, nes kaip tik tą dieną darbininkai streikavo. Vietinis vadovas mus nuvežė į Herkulanėjų (lot. Herculaneum), aiškindamas, kad jis yra dar įdomesnis už Pompėjų. Galima manyti, kad jis galbūt teisybę sakė. Antikinis uostas prie Neapolio įlankos, itališkai vadinamas Ercolano, graikiškai Herakleia, dėl sveiko klimato ir gražios gamtos buvo tapęs turtingu romėnų vilų miestu, turėjusiu apie 5000 gyventojų. Šis miestas, kaip ir Pompėjus, 79 m. po Kr. buvo išsiveržusio Vezuvijaus užverstas lava, kuri greitai sukietėjo ir tapo tufu (vulkaninės kilmės uola. Jis yra taip kietas, kad labai sunku iškalti, užtat palaidotą Herkulanėjų buvo daug sunkiau atkasti negu Pompėjų. Bet tai, kas jau yra atkasta, rodo, kad čia yra daug geriau išsilaikę namai ir kiti tos nelaimės palaidoti daiktai. Buvo tikrai įdomu pavaikščioti po tuos griuvėsius ir pagyventi to laiko dvasia. Ilgai užtrukti čia negalėjome, nes jau mūsų laukė Roma, Lietuvos krikščionybės jubiliejaus iškilmės ir ši vakarą ekskursijos vadovybės "užfundyta" vakarienė, tad sėdome į autobusą ir pro žymias istorines vietas, gamtos grožio papuoštais keliais atvykome į Amžinąjį Miestą, apsistojome patogiam "Mediterraneo" viešbutyje ir aktyviai dalyvavome visose iškilmėse, kurios jau buvo aprašytos šio žurnalo spalio mėnesio numeryje.

■ Šv. Šeimos akademija Čikagoje rugsėjo 20 d. atšventė 100 metų sukaktį. Tai katalikų mokykla mergaitėms.

Dvikalbiškumas svetur

Dr. Algis Norvilas

5. DEMOGRAFINIAI VEIKSNIAI

Kaip ne vienas yra pastebėjęs, demografiniai veiksniai turi lemiamos reikšmės tautinės grupės gyvastingumo palaikymui. Jie yra tarsi pagrindas, ant kurio kitos tautinės apraiškos gali reikštis. Tik esant, pvz., atitinkamam žmonių skaičiui, galima galvoti ir apie mokyklos steigimą ar kultūrinės veiklos puoselėjimą. Todėl nenuostabu, kad šie veiksniai, kaip matėme pereitą kartą, yra sulaukę ypatingo dėmesio. Jų santykis su gimtosios kalbos likimu yra gana aiškus ir pastovus.

Vienas pirmųjų veiksnių, patraukusių tyrinėtojų akį, yra skirtumas tarp miesto ir kaimo kalbos palaikymo atžvilgiu. Apskritai kaimas ilgiau kalbą palaiko negu miestas. Pvz., pagal Haugeno duomenis, norvegų tarpe įvairiose Amerikos vietovėse kalba ilgiau išsilaikė kaime negu mieste.²¹

Šiuo atžvilgiu įdomu paminėti palyginamąją studiją, kurią Haugen atliko pažiūrėti, kuri skandinavų grupė ilgiau kalbą išlaiko.²² Lygindamas norvegus su švedais ir danais, jis atrado šitokį kalbos išlaikymo santykį — 5:4:3. Taigi atrodytų, kad norvegai labiausiai atsparūs, o danai mažiausiai. Tačiau pats Haugen tuojau pastebi, kad šiuos skirtumus nesunku paaiškinti. Pasirodo, kad norvegai, lyginant su kitom grupėm, dažniau apsigyveno kaime negu mieste.

Fishman pažvelgia į šį skirtingą miesto — kaimo atsparumo reiškinį iš kitos perspektyvos.²³ Jis iškelia klausimą: o kur glūdi

šio skirtumo priežastis? Be abejo, čia nieko nepadėtų kalbėjimas apie kažkokį natūralų kaimo atsparumą, lyginant su miestu. Čia klausimas tik būtų pastumtas į šalį. Tačiau žvilgtelėjus į aplinkybes, kurios paprastai supa kaimo ir miesto gyvenimo būdą, pradeda aiškėti, kas čia galėtų atsitikti. Susitelkę į kaimus ir ūkius, naujieji ateiviai, Fishmano žodžiais, gali gyventi daugiau ar mažiau atitrauktai nuo aplinkinės bendruomenės. Tokiu būdu sudarius uždaras bendruomenes, jiems lengviau ir savą kalbą vartoti, ir apskritai puoselėti savas kultūrines tradicijas. Mieste visiškai atsiskirti nuo daugumos gyventojų yra nepraktiška ir sunku. Paprastai miestan atvykę naujieji ateiviai ilgai neišsisklaido tarp vietinių gyventojų, prarasdami galimybę dažnesniam savos kalbos vartojimui.

Tačiau, Fishmano įsitikinimu, ir mieste galimos sąlygos, kurių dėka tautinės mažumos galėtų ilgiau gyvuoti. Kad taip įvyktų, tautinės grupės turėtų kiek galima daugiau susitelkti savame tarpe, apsigyvendamos tose pačiose apylinkėse. Be abejo, mieste gyvenant, neįmanoma nuo kitų gyventojų atsiverti. Tačiau, susitelkus į kuo glaudesnius vienetus, atsiranda ir pagrindas didesniam tarpusavio bendravimui bei organizuotai veiklai. Šis bendravimas gali tapti ne mažiau reikšmingas savos kalbos palaikymui negu tas, kuris vyksta uždaroje provincijos vietovėse. Ir iš tikrųjų Lieberman yra atradęs, kad Kanados prancūzų tarpe skirtumo kalbos palaikymo atžvilgiu tarp kaime ir mieste gyvenančių prancūzų nėra.²⁴ Taip yra todėl, kad provincijoje prancūzai skyrium gyvena, o miestuose susikoncentravę savose apylinkėse.

Kaip matome, ir kaime, ir mieste gyvenančios mažumos gali būti atsparesnės kalbos palaikymo atžvilgiu, tačiau skirtingai: kaime nuo vietinės aplinkos atsiribodamos, o mieste draugėn susiburdamos.

Kitas veiksnys, susilaukęs dėmesio, yra grupės dydis. Apskritai pripažįstama, kad tos grupės, kurios yra pakankamai didelės išvystyti organizuotą veiklą, gali ilgiau išsilaikyti. Tik pakankamo dydžio grupė tepa-

jėgs steigti mokyklas, leisti laikraščius, palaikyti organizuotą veiklą ir t.t. Tokiu būdu išvystomas didesnis gyvastingumas, sudaromos sąlygos kalbą išmokti bei vartoti.

Tačiau dar būtų galima klausti, ar grupės skaičius gali paveikti kalbos išlaikymą? Pagal Liebersoną, toks poveikis yra galimas, bet tik tuo atveju, kada grupės skaičius yra gana didokas. Jis net pateikia duomenų, rodančių, jog tautinė mažuma turi sudaryti daugiau kaip 10 procentų miesto gyventojų, kad gimtosios kalbos išlaikymas būtų teigiamai paveiktas. Kur tas 10% skaičius nepasiekiamas, absoliutus grupės skaičius įtakos kalbos palaikymui neturi.²⁵

Aplamai atrodo, kad absoliutus grupės dydis yra tiek svarbus, kiek jis sudaro pagrindą organizacinei veiklai. Tačiau kiek tas dydis gali kalbos išlaikymą paveikti, nėra labai aišku. Metus istorinį žvilgsnį, tiesiog nustembi paskaitęs, kokie skaičiai žmonių Amerikoje mokėdavo įvairias kalbas. Pvz., šio šimtmečio pradžioje daugiau kaip 8 mil. žmonių laisvai vartojo vokiečių kalbą. O dabar vokiškai kalbančiųjų yra likę tik likučiai.

Gal pats svarbiausias demografinis veiksnys kalbos palaikymo atžvilgiu yra gyventojų susitelkimas. Tai tas pats veiksnys, prie kurio priėjome, kalbėdami apie skirtingą kalbos atsparumą kaimo ir miesto gyventojų tarpe. Šio veiksnio pavadinimai yra įvairūs. Kalbama apie gyventojų koncentraciją, išsiskyrimą, panašumą. Tačiau visų šių pavadinimų reikšmė yra ta pati: čia žiūrima, kiek tautinės mažumos gyventojai telkiasi draugėn, kiek glaudžiai gyvena. Vienas pastovausių atradimų yra šis: kuo tautinės mažumos yra labiau susitelkusios, tuo ilgiau išsilaiko ir gimtoji kalba, ir tautinė sąmonė.

Driedger ir Church studija ypač taikliai atskleidžia susitelkimo svarbą kalbos ir tautinės sąmonės išlaikymui.²⁶ Įvertinę tautinių grupių gyventojų pasiskirstymą Winnipego mieste, Kanadoje, jie atrado, kad atspariausios grupės yra kaip tik tos, kurios labiausiai koncentruotai gyvena — tai prancūzai ir žydai. Yra tarp šių grupių ir vienas skirtumas. Prancūzai, kartą įkūrę savas apylinkes, jose

pastoviai ir laikosi. O žydai yra linkę kraustytis. Tačiau kraustydamiesi jie neišsisklaido, o patraukia į naują vientą *en mass*. Skandinavai (islandai ir švedai) nesiburia draugėn, o išsisklaido po įvairias apylinkes. Todėl jie sparčiausiai ir nutausta.

Demografinių veiksmų poveikis gimtosios kalbos likimui yra aiškus. Kur gimtosios kalbos vartotojų daug, kur jų ryšiai betarpiški, ten lengviau ir gimtąją kalbą pasisavinti. Kodėl taip yra, gal gražiausiai paaiškina ši Haugeno pastaba: "Giliausias akstinas išmokti kalbą kyla iš noro bendrauti su tos kalbos vartotojais".²⁷ Kada vaiką supa kuo daugiau gimtosios kalbos vartotojų, jis šią kalbą savaime pradeda ir pasisavinti. Čia matome, kad kalba nėra koks privatus reikalas, o pačia savo esme bendruomeninis reiškinys. Kur bendruomeninė tautinės grupės sąranga sunaikinama, ten kalba išlikti negali. Gimtoji kalba tik tiek gali gyvuoti, kiek ją palaiko bendruomeniniai tautinės grupės tarpusavio ryšiai. Tačiau čia iškyla ir naujas klausimas. Matant, kokią didelę reikšmę susitelkimas turi tolimesniam tautinės grupės gyvimui, kyla klausimas, kodėl vienos grupės pajėgia draugėn telktis, o kitoms mažiau tai pavyksta? Taip pat reikės dar paklausti, kokia yra lietuvių padėtis šių veiksmų atžvilgiu. Prie šių klausimų dar sustosime.

IŠNAŠOS

21. Haugen, *The Norwegian Language in America*, p. 283.

22. *Ibid.*, p. 288-289.

23. Joshua Fishman, *The Sociology of Language* (Rowley, MA: Newbury House, 1972), p. 126-132.

24. Stanley Lieberson, *Language and Ethnic Relations in Canada* (New York: Wiley, 1970), p. 191-192.

25. *Ibid.*, p. 192.

26. Leo Driedger ir Glenn Church, "Residential Segregation and Institutional Completeness: A Comparison of Ethnic Minorities", *Canadian Review of Sociology and Anthropology*, 11 (1974), 30-52.

27. Haugen, *The Norwegian Language in America*, p. 280.

■ Rumunijoje baptistai gavo leidimą išspausdinti 10.000 Šv. Rašto knygų.

Širdis ir galva

Kunige Jonai,

Beskaitydama Jūsų laiškus Žirmūnui, radau ir man naudingų žinių. Tačiau apaštalo Pauliaus laiškuose užtikau ne tik man sukeliančių nemalonių minčių, bet ir daugeliui moderniųjų laikų katalikų, net vienuolių. Sakoma, kad net ir kunigams ten yra nepriimtinių idėjų. Jei apaštalų laikais moterys buvo laikomos žemesnės kategorijos padariais, tinkamomis tik vyrams tarnauti ir vaikams gimdyti, o vyrai buvo jų viešpačiai, tai šiandien visiškai tai nesiderina su mūsų pažiūra į moterų pasaulį, bent Vakarų kultūros kraštuose, kur moterys kovoja už visišką lygybę su vyrais. Kokia galės būti moters ir vyro lygybė šeimoje, jei vyras, remdamasis Šv. Raštu, reikalaus iš moters vis jo klausyti, o moteris turės kovoti už savo žmogiškas teises? Ar tai nebus nuolatinė trintis, nepasitenkinimas ir nesutarimai? Ar galės moteris būti laiminga šeimoje, būdama, kaip sakoma, "po vyro padu"? Ką Jūs galėtumėte šiuo reikalu pasakyti?

Birutė

Mieioji Birute,

Seniems dantims duodi krimsti kietą riešutą. Bijodamas netekti paskutinių savo dantų, stveriuosi už širdies ir galvos. Gal tai padės Jums ramiai susimąstyti ir pamatyti, kad apaštalas Paulius ne visai niekus nušnekėjo savo ir mūsų laikų krikščionims.

Žmogaus kūnas turi gan daug visokių organų. Kiekvienas jų atlieka nepamainomą funkciją. Ir kai visi organai veikia kaip reikiant, žmogus yra sveikas. Bet nors vienam

"sustreikavus" ir nusilpus, atsiliepia visam kūnui. Manau, kad ryškiausias pavyzdys yra širdis ir galva. Išplėšk širdį — ir bus lavonas. Nuimk nuo pečių galvą — bus toks pat lavonas.

Tautos ir visos žmonijos pagrindinis organas yra šeima. Jos gerovei būtinai yra reikalingi du organai — širdis ir galva: motina ir tėvas. Ir Kūrėjo, ir, jeigu Jums taip geriau patinka, tai, sakykim, ir pačios gamtos skirta šeimai širdis yra motina, o galva — vyras. Šitų organų negalima sukeisti normalioje šeimoje, kaip negalima sukeisti jų funkcijas kūno organizme. Vargas kūnui ir galvai, kai širdis silpna, vargas ir šeimai, kai širdis-motina negaluoja. Lygiai vargas, kai kūno galva nenormali, vargas ir šeimai, kai jos galva-vyras yra mėmė. Bet ir stipriausia, pajėgiausia širdis nueis ten, kur ją pasuks nors ir kvailoka galvelė. Būtų nesąmonė imti svarstyti, katras svarbesnis ir vertingesnis, kam teikti pirmenybę — galvai ar širdžiai. Jiedu yra lygiai svarbūs, lygiai reikalingi organizmo gyvybei, bet ir vienas, ir antras turi būti savo vietoje. Niekas neginčys širdies svarbos kūne ir kaip ji nė geriausios galvos nepakeičiama. Deja, šiandien daug kas ginčijasi ir mano, kad šeimos širdį galima pakeisti, užkraunant jai galvos tėvo funkcijas. Mergaitės-moters svarbiausia funkcija yra būti normalioje šeimoje gera motina. Ne fabriko darbininkė ar direktorė, ne žemės artoja ar kokia nors minių adoruojama žvaigždė, net ir ne pirmoje vietoje mokslininkė ar menininkė, bet pirmoje vietoje tikra motina-širdis ne tik vaikams, bet ir vyru! Visus kitus darbus gali atlikti ir vyrai, bet motinos-širdies joku būdu neatliks. Ir tai yra pati didžiausioji moters garbė, teisė ir pareiga. Todėl yra didelis nesusipratimas veržtis į vyrų vietas, su jais konkuruoti ir kovoti. Bet ar tai reiškia, kad moteris turi būti vergė šeimoje ir visuomenėje? Joku būdu! Apaštalas Paulius primena galatiečiams: "Kristuje nebėra nei žydo, nei graiko; nebėra nei vergo, nei laisvojo; nebėra nei vyro, nei moters; visi jūs esate viena Kristuje Jėzuje!" (3,27-28). Taigi Paulius kaip tik ir iškelia moters lygią vertę su

Jėzaus Kristaus mistiniame kūne, todėl ir lygią jos garbę. Tačiau jis negali panaikinti moters, motinos-širdies funkcijas šeimoje.

Spėju, kad Jums nepatiko apaštalo Pauliaus pamokymai efeziečiams (5,22-32). Dar kartą pasiskaitykite šias eilutes, bet turėdama mintyje, ką jis pasakė galatiečiams, jog "nėra nei vyro, nei moters, o visi yra *viena Kristuje Jėzuje*". Taigi efeziečiams taip rašo: "Šlovinkite savo širdyse Viešpatį, visuo-
met ir už viską dėkodami Dievui Tėvui mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus vardu, *paklisdami vieni kitiems dėl Kristaus baimės*. Jūs, moterys, būkite klusnios savo vyrams, lyg kad Viešpačiui, nes vyras yra šeimos galva, kaip Kristus yra Bažnyčios galva — jis, kūno gelbėtojas. Ir kaip Bažnyčia klauso Kristaus, taip ir moterys visame teklauso vyrų. Jūs, vyrai, mylėkite žmonas, kaip ir Kristus mylėjo Bažnyčią ir atidavė už ją save, kad ją pašventintų... padarytų šventą ir nesuteptą. Taip ir vyrai turi mylėti savo žmonas, *tartum savuosius kūnus*. Kas myli žmoną, tas myli save patį. Juk niekas niekada nėra nekętęs savo kūno, bet jį maitina, globoja, kaip ir Kristus Bažnyčią. Mes gi esame jo kūno nariai. 'Todėl žmogus paliks tėvą ir motiną ir glausis prie savo žmonos, ir du taps vienas kūnas'. Šita paslaptis yra didelė — aš tai sakau, žvelgdamas į Kristų ir Bažnyčią. Taigi kiekvienas jūsų temyli savo žmoną, kaip save patį, o žmona tegerbia vyrą".

Tačiau, Birute, neužmirština ir tai, kad nors vyras kažkaip mylėtų savo žmoną ir vaikus, jo meilė nebus tokia kaip motinos meilė, nes ji yra vienintelė, speciali. Tik pagalvok, Birute, ar ne teisingai ir gražiai kun. Hardy Schilgen aprašo savo knygoje "Tu ir ji" nieku nepamainomą motinos meilę šeimoje: "Žmogus — amžinojo Dievo paveikslas. Dėl lyčių skirtumo iškyla tiek vyro, tiek moters kai kurie privalumai, kuriuose atsispindi Dievo tobulumas. 'Amžinas moteriškumas' todėl reiškia tuos moters esmės ypatumus bruožus, kuriais ji, skirtingu nuo vyro būdu, ypač yra panaši į Aukščiausiąjį... Giliausia moters esmė — motiniškumas. Ar kada nors pagalvojai, ką reiškia tas žodis

'motina'? Kuo motina tau buvo ir, tikiuos, tebėra? Kodėl ji tave taip myli? Tylioje vietoj, po savo širdimi, nešiojo ji tave išstisus devynis mėnesius. Nuolat ji tada apie tave mąstė ir karštai už tave meldėsi. Su neapsakomu išsiilgimu ji tavęs laukė. Kaip domėjosi, koks tu atrodysi! Ypač paskutiniaisiais mėnesiais ji nuolat turėjo saugotis, kad tau kas nors nepakenktų. Ji negalėjo taip vaikščioti, kaip norėjo, taip dirbti, kaip troško. Tuo metu gal dėl tavęs ji turėjo iškęsti daug sunkumų. Ir kai tu gimei, — su didžiausiu skausmu atsiskyrei nuo jos širdies. Kiekviena motina gimdydama turi daug iškentėti, o kai kurios motinos nuo to ir miršta. Bet visa tai ji dėl tavęs noriai iškentė. Kaip ji džiaugėsi, kai tave pirmą kartą paėmė į rankas, kai tau į akis pažvelgė! Ir pirmaisiais mėnesiais ji tave maitino savo krūtų pienu. Kitokio maisto tu dar negalėjai vartoti... Štai ką viena motina galvojo, maitindama savo kūdikį:

Melsdamasi drėgnom akim,
Niekad nejaustu džiaugsmu,
Kūdikėlį prie krūtinės
Dedu aš pirmą kartą.
Imk mane visai, vaikeli,
Mano gerk gyvenimą, gerk kraują.
Gerki mano sielos ugnį
Ir širdies tyriausią meilę!

(Mia Holm)

Kiekviena motina svajoja tik apie vieną dalyką, apie savo vaiko laimę. Pagalvok, kuo kiekviena motina yra savo vaikui pirmaisiais jo gyvenimo mėnesiais ir metais. Visada ji turi rūpintis savo vaiku, prie jo pasilikti, jį dieną ir naktį saugoti ir jam tarnauti. Tada ji gyvena ne tiek sau, kiek savo vaikui. Kiek meilės, kantrybės ir meilumo turi ji rodyti savo vaikui! Ji paaukoja jam savo laiką, savo jėgas, savo troškimus, savo patogumus, dažnai savo nakties poilsį ir karštais net sveikatą. Bet visa tai ji daro mielai. Ir tavo motina visa tai iškentė dėl tavęs.

Motinos orumas yra ne vien nuostabiai švelnus ir nuoširdus, jis yra taip pat labai didelis ir šventas. Motina dalyvauja tam tikru būdu Dievo kūryboje. Kurti — tai padaryti ką nors iš nieko, ko pirma nebuvo ir

Dubrovnik. Senamiestis. Plaka. I. Kairytės nuotr.

niekuomet nebūty buvę — tai gali padaryti tik Dievas. Ir prie to kūrimo bei džiaugsmo Dievas leidžia dalyvauti ir motinai, nes ir ji teikia vaikams buvimą, kurie šiaip niekuomet nebūty gimę. ...”

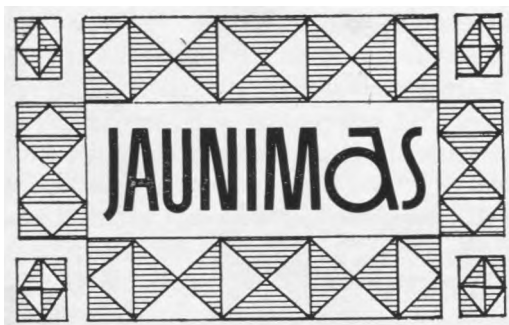
Kai pagalvoja, kad tas jos vaikas gyvens amžinai, kad už jį mirė Dievo Sūnus, tai motina gali sakyti: "Jis yra mano vaikas!" Tik danguje ji galės suvokti, koks didelis pašaukimas yra būti motina, gyva, pulsuojančia, mylinčia širdimi. Jos pakeisti negali nė geriausia galva-tėvas. Todėl apaštalas Paulius ir liepia vyrams mylėti savo žmonas, "kaip savo pačių kūnus". Ne, jis neužmiršta, kad

moteris, kaip žmogus, nėra nė kiek menkesnė už vyrą. "Nėra nei vyro, nei moters", jis rašė. Visi yra viena Kristuje Jėzuje. Argi šitaip galvodamas ir Šv. Dvasios įkvėptas apaštalas būtų norėjęs pavergti moterį "vyrui po padu"? Tikriausiai ne! Klusnumas nebūtinai yra ar turi būti vergavimas, nebūtinai yra žmogaus nuvertinimas. Pats Dievo Sūnus ne kartą pabrėžė: "Aš darau tai, ką įsakė mano Tėvas". Dievas yra meilė, kaip sako šv. Jonas. Bet kaip tik meilės požymis ir yra tas, kad mylintysis klauso savo mylimojo. Žmona nemylės tokio vyro, kuris jos nemyli. Tada ji nenorės ir jo klausyti. Bet jeigu ji juste jus, kad vyras ją labai myli, "kaip savo kūną, kaip Kristus myli mus — savo Bažnyčią", tai ji mylės vyrą ir mielai jo klausys, jei kada nuomonės ir išsiskirtų.

Apaštalo ir kunigo Schilgen nupieštoji motinos meilė nėra tikrai natūralus žmogiškas jausmas. Ji yra dieviškos begalinės meilės spindulėlis. O apie tą meilę Paulius rašo: "Meilė kantri, maloninga, ji nepavydi; meilė nesididžiuoja ir neišpuiksta. Ji nesielgia netinkamai, nieieško savo naudos, nepasiduoda piktumui, pamiršta, kas buvo bloga, viskuo viliasi ir visa ištveria" (1 Kor 13,1-8). Šitokia meilė yra tikrai krikščioniška, t.y. paties Jėzaus Kristaus parodyta, ir tik iš to pažins, "jog esame jo mokiniai, jei mylėsime vienas kitą, kaip jis mus mylėjo".

Šitaip vienas kitą mylint, nėra didesnės problemos paklausti mylimo asmens, nes klausoma ne to žmogaus-vyro, bet paties Kristaus, Dievo Sūnaus, kuris pasakė: "Ką padarote vienam mano mažiausių brolių, man padarote". Taigi jei klausau — Kristaus klausau; jei neklausau ir niekinu — Kristų niekinu. Šitaip suprastinas ir Pauliaus pasakymas, kad "moterys visame teklauso vyrų".

Žinoma, kai "modernusis pasaulis", o net ir daugelis katalikų nežino Dievo įsakymų nei Kristaus pamokymų bei reikalavimų, tai neturi jokios nuovokos, kas yra tikroji meilė. Tada belieka savanaudė aistra, siekianti tik save patenkinti. Tada ir prasideda visos šeimos nelaimės. Tada ir motina nebėra širdis, ir vyras nebėra galva,

Ar verta dalyvauti lietuviškoje veikloje ir lietuvių organizacijose?

Lilė Gelažytė

Išgirdus tokį klausimą, mane beveik juokas ima! Aišku, kad atsakymas į šį klausimą turi būti "taip". Sunku įsivaizduoti, koks būtų mano gyvenimas be tų visų organizacijų. Aš turiu amerikiečių draugų, kurie nepriklauso jokioms savo organizacijoms. Jie nuo-

bet moteris lieka tik žaisliukas vyrams pažaišti, o vyras — diktatorius savo "galybei" parodyti. Tai nėra krikščioniška, o pagoniška. Kristaus ir apaštalo Pauliaus pamokymai buvo geri jų laikams, jie geri ir mums, Dievo išmintis nesikeičia.

Neužmirštu, Birute, jog visi palyginimai šlubuoja. Todėl ir mano palyginimas apie širdį ir galvą taip pat šlubuoja. Gali pasitaikyti ir tikrai pasitaiko, kad motina šeimoje turi atlikti ir vyro pareigas, ar kai jis serga, ar kai jis yra tikrai "silpna galvelė". Pasitaiko, kad ir vyras-tėvas turi vaikams atstoti motiną, kai ji yra ir fizinis, ir dvasinis ligonis. Bet tai turėtų būti tik išimties iš normalių šeimų gyvenimo. Kai tokiais atvejais nebepakanka natūralios vienas kito meilės, tai ją turi papildyti ir net pavaduoti *antgamtinė krikščioniškoji* meilė. Bet ir natūralioji meilė bus visuomet per menka ir nepatenkinanti, jeigu ji nebus persunkta krikščioniškąja meile. Bet apie tai nerašysiu, nes jau ir taip laiškas išėjo ilgas. Tikiuosi, kad jame rasite pergalvotinių minčių.

Jūsų Kristuje *Kun. Jonas*

lat mane klausia, kaip aš galiu būti tokia veikli, kodėl aš visuomet dalyvauju kur nors su lietuviais, kodėl man svarbu ten dalyvauti. Aš jiems atsakau, kad man atrodo, jog mano gyvenimas būtų tuščias be tų organizacijų. Jos man duoda tiek daug naudos.

Ką duoda organizacijos? Norint atsakyti į šį klausimą, pirma reikėtų paklausti, kas yra organizacija. Organizacija yra grupė žmonių, kurie laisvai susijungia ir nori pasiekti kokį nors specifinį tikslą arba atlikti specifinį uždavinį. Taigi ir lietuvių organizacijos turėtų siekti kokių nors tikslų. Tai jos ir daro. Kiekviena lietuvių organizacija siekia kokio nors tikslo. Tie tikslai lietuviams yra svarbūs. Pvz., sporto klubai turi savo tikslus. Priklausydami šiems klubams, sportininkai turi progą pasportuoti ir varžytis su kitais klubais. Tautinių šokių grupės, dainos ir muzikos ansambliai išlaiko lietuvių liaudies meną ir atlieka įvairių renginių programas. Taip pat yra ir modernių dainų bei muzikos grupių, kurios duoda progą lietuviams, ypač jaunimui, kartu padainuoti, pašokti ir lavinti savo talentus. Pagaliau mes turime ideologines organizacijas, kuriose dalyvauja daugelis lietuvių; jaunimas daugiausia dalyvauja skautų ir ateitininkų organizacijose. Šios organizacijos siekia savo tikslų, padėdamos lietuvių stiprinti ir išlaikyti.

Šie bendri organizacijų siekiai nėra vieninteliai pozityvūs organizacijų aspektai, jų yra ir daugiau. Dalyvavimas organizacijose duoda lietuviams progą keliauti. Dažnai vyksta įvairūs suvažiavimai, organizacijų nariai yra kviečiami į įvairius miestus. Be to, stovyklos ruošiamos įvairiose šalyse, kur galima nuvykti ir praleisti saulėtas vasaras toli nuo savo namų. Taip pat kasmet yra organizuojamos įvairios šventės: dainų, šokių, sporto. Šiais metais buvo nepaprasta šventė Romoje — Lietuvos krikšto jubiliejus, kur buvo susirinkę daug lietuvių iš įvairių pasaulio kraštų. Kitas didelis įvykis šių metų pabaigoje bus Jaunimo kongresas Australijoje, kur susirinks daug jaunimo iš įvairių kraštų. Tad yra daug progų pakeiliauti ir pamatyti pasaulį.

Dubrovnik. Šv. Stepono sala.

Turbūt dvi maloniausios priežastys priklauso organizacijoms — tai smagiai praleisti laiką ir susidraugauti su kitais lietuviais. Lankydami suvažiavimus, stovyklas ir šventes, lietuviai susitinka su kitais ir susidraugauja. Sporto komandos žaidžia viena prieš kitą, smagiai kartu praleidžia laiką. Dalyvavimas organizacijose išmoko vienas kitą pažinti, kartu dirbti, žaisti ir draugauti.

Veikla lietuviškose organizacijose stiprina lietuviybę. Organizacijų susirinkimuose kalbama tik lietuviškai. Tai yra puikus būdas tobulinti lietuvių kalbą. Taip pat kai žmogus dalyvauja organizacijose, jis domisi ir kitų organizacijų veikla. Jis rūpinasi tais dalykais, kuriais domisi ir kiti: skaito lietuviškus laikraščius, žurnalus, klausosi lietuviškų radijo programų. Tokiu būdu jis gauna vis daugiau žinių apie lietuvių kultūrą, tikėjimą, idealus. Pagaliau dalyvavimas lietuviškoje veikloje stiprina lietuvių tautiškumą ir patriotiškumą. Kiekvienas veiklus lietuvis myli savo tautą. Ši tautos meilė jungia

visus lietuvius ir stiprina viltį kada nors sulaukti savo tautos laisvės.

Vis dėlto pasitaiko žmonių, kurie kritikuoja labai veiklius organizacijų narius. Aš pati girdžiu ir iš savo amerikiečių draugų, ir iš kai kurių lietuvių, kad esu per daug veikli lietuviškose organizacijose. Jie sako, kad neįmanoma visko gerai atlikti, jeigu dalyvauji keliose organizacijose ir eini į mokyklą. Jie mano, kad negalima įsigilinti į jokią darbą, jeigu jų yra daug ir įvairių. Bet tai netiesa. Ir jaunimas dažnai dejuoja, kad reikia stengtis gerai mokytis, tad nelieta laiko dirbti organizacijose. Bet aš taip pat esu mokinė ir stengiuosi gerai mokytis. Man mokslas gerai sekasi, nors ir dalyvauju įvairiose organizacijose. Galima rasti laiko viskam. Matau, kad dalyvavimas lietuviškoje veikloje lavina mano inteligentiškumą ir padeda geriau viską suprasti.

Visose organizacijose, kuriose dalyvauju, įdedu daug laiko ir pastangų, bet matau, kad verta jose dalyvauti. Pavyzdžiui, aš esu

reikli skautė, turiu prityrusios skautės kaklaraistį. Dabar ruošiuosi tapti vyresniąja skaute. Kiekvieną savaitę lankau sueigas ir daug išmokstu apie skautavimą bei vadovavimą. Prieš pat Kaziuko muges ir antrą kartą per savaitę susirenkame ruošti visokius rankdarbius. Dažnai dalyvauju skautiškuose suvažiavimuose, kursuose ir stovyklose. Skautavimas man yra labai įspūdingas ir naudingas.

Taip pat aš priklausau tautinių šokių grupei. Jau daug metų dukart per savaitę einu į repeticijas. Man yra smagu šokti. Nors kartais yra sunku ir atima daug laiko, bet manau, kad verta dalyvauti šokių grupėje. Mes koncertuojam ir smagiai praleidžiame laiką. Pasitaiko progų ir į kitus miestus nukeliauti, ir dalyvauti šokių šventėse. Dalyvauju ir ateitininkuose, muzikos ansamblyje, chore, lituanistinėje mokykloje ir savo parapijoje.

Dabar būtų galima paklausti, koks būtų gyvenimas be veiklos. Daug žmonių, kurie nedalyvauja lietuviškose organizacijose ar kitokioje veikloje, jaučia nuobodumą. Jų gyvenimas pasidaro beprasmiškas. Jie daug laiko praleidžia prie televizijos, kol pagaliau įgrysta toks nuobodus gyvenimas ir jie stengiasi tą nuobodulį paskandinti alkoholyje bei narkotikuose.

Gal kai kam sunku tikėti, kad veiklumas organizacijose turi tokią didelę įtaką žmogaus gyvenime, bet iš tikrųjų taip yra. Organizacinė veikla padeda jaunimui rasti gyvenimo prasmę. Mums, lietuviams, yra didelė laimė, kad turime tiek progų įsijungti į savo organizacijas ir jose dirbti, ugdant bei tobulinant savo asmenybę.

Redakcijos pastaba. Šis straipsnis buvo atsiųstas praėjusiam konkursui, bet redakciją jis pasiekė daugiau kaip savaitę pavėlavęs. Vertinimo komisija jo visai nesvarstė. Jeigu jis būtų atėjęs laiku, manome, kad tikrai būtų laimėjęs premiją.

Dabar jau yra paskelbtas naujas konkursas. Tad nelaukite kovo i dienos, bet jau dabar pradėkite galvoti ir rašyti. Ypač Kalėdų atostogos būtų gera proga. Juo anksčiau parašysite ir atsiusite, juo bus geriau.

Kiekvieną vasarą Vilniaus universitete vyksta lituanistikos kursai lietuviams, gyventantiems užsienyje. Tokie kursai buvo ir šiais metais. Į juos suvažiavo 28 studentai iš įvairių pasaulio kraštų. Daugumas jų atvyko iš JAV, bet buvo ir iš Argentinos, Australijos, Kanados, Lenkijos, Švedijos. Pirmiau šie kursai tęsdavosi 6 savaites, bet šiais metais buvo sutrumpinti — tęsėsi tik 4 savaites, visą liepos mėnesį. Vis dėlto ir per tas 4 savaites daug ką pamatėme, patyrėme ir išmokome.

Visi kursantai buvo apgyvendinti vadinamajame studentų miestelyje, rytinėje Vilniaus dalyje — Antakalnyje. Ten yra didelis universiteto pastatų kompleksas, daugelis bendrabučių, laboratorijų. Vilniaus senamiestyje dar tebėra prieš šimtmečius pastatytos universiteto patalpos, ir jose tebevyksta mokslinis darbas. Tačiau šiose senose patalpose netilptų visa dabartinio universiteto veikla. Maždaug prieš 15 metų buvo pastatytas naujasis kompleksas Antakalnyje. Į jį buvo atkelti kai kurie universiteto fakultetai: teisės, ekonomijos, fizikos.

Žinoma, kai kurie studentai mieliau būtų norėję gyventi istoriniame senamiesčio rajone, bet vis dėlto Antakalnyje aplinka buvo maloni — bendrabučius iš visų pusių supo pušynai.

Universitetas valgyti nedavė, tačiau kiekvienam studentui buvo paskirta nemaža stipendija ir leista maitintis, kaip kas norėjo. Tad vieni eidavo į parduotuves prisipirkti maisto, kurį gamindavosi bendrabutyje; kiti eidavo į valgyklas Vilniaus mieste. Kai kurie skaniai pavalgydavo pas gimines.

Ten pat, Antakalnyje, kur studentai gyveno, vyko ir visas mokslas. Kas rytą kursantai klausėsi paskaitų, lankė kalbos pratybas. Paskaitas skaitė žymūs Lietuvos mokslininkai. Pavyzdžiui, vieną rytą Jonas Palionis kalbėjo apie pirmuosius lietuvių literatūros klasikus. Kitą dieną Norbertas Vėlius įdomiai apsakė senąją lietuvių mitolo-

giją. Česlovas Kudaba nagrinėjo dabartinės Lietuvos gamtos problemas. Per kalbos pratybas buvo rašomi diktantai, aptariamie lietuvių kalbos gramatikos ir semantikos klausimai.

Formalus mokslas baigdavosi vidurdienį, o neformalus — niekada nesustodavo. Lietuviškai kalbėti reikėdavo visur — ir svečiuose pas gimines, ir sportuojant su vietiniais studentais. Visų kursantų lietuvių kalbos žinios žymiai sustiprėjo.

Vilnius yra labai įdomus miestas ir dėl savo praeities, ir dėl dabartinio kultūrinio gyvenimo. Senamiestis yra didelis; jame yra nemaža pastatų iš praėjusių šimtmečių. Ypač vakarais jo bokštai sudarydavo iš tikrųjų fantastiškas panoramas. Visus sudomino senamiestį gerai pažįstas istorikas Romas Batūra. Jis kursantus apvedžiojo po Vilniaus pilies griuvėsius, aprodė senųjų miesto pagrindų kasinėjimus.

Vilniuje ši liepos mėnesį buvo nemaža renginių. Moksleivių dainų šventė vyksa kas penkeri metai. Suvažiuoja moksleivių būriai iš visos Lietuvos. Pasirodė penki dabartinės muzikos ansambliai. Buvo įvairūs valstybinio jaunimo teatro spektakliai. Paprastai teatras vasarą neveikia, tačiau buvo ypatinga proga — atvažiavo grupė amerikiečių režisierių, kurie domėjosi kai kurių Jaunimo teatro vaidinimų pastatymu Amerikoje. Galbūt įspūdingiausias renginys buvo visą savaitę užsitęsęs "Baltica '87" folkloro festivalis. Į jį suvažiavo etnografiniai dainų ir šokių ansambliai iš daugelio Europos šalių. Kas vakarą vykdavo oficialios ir neoficialios vakaronės, o savaitgalį visas festivalis užsibaigė labai įspūdingu koncertu.

Dalis vasaros lituanistinių kursų programos buvo ekskursijos po Lietuvą. Vieną dieną buvo aplankyti Trakai. Kitą dieną ekskursantai nuvažiavo į Panevėžio rajoną, kur aplankė lino muziejų, kolūkį, o vakare — miesto teatrą. Buvo ekskursija į Kauną. Nors smarkiai lijo, bet buvo galima pamatyti Čiurlionio muziejų ir žymųjį Velnių muziejų. Buvo išvykos į Rumšiškės ir prie ežero Aukštadvario rajone. Paskutinį savaitgalį buvo dviejų dienų ekskursija prie Baltijos

jūros. Kursantai aplankė Jūros muziejų Klaipėdoje ir pasimaudė jūroje, nuvykę į Palangą. Paskutinė išvyka buvo į Anykščius, kur buvo aplankyti rašytojų Antano Baranasko, Antano Vienuolio ir Jono Biliūno namai bei paminklai, Anykščių šilelis ir Puntuko akmuo.

Po keturių trumpų savaitių lituanistikos kursai pasibaigė. Paskutinę dieną kiekvienam kursų dalyviui Vilniaus universiteto prorektorius J. Grigonis įteikė mokslo baigimo pažymėjimą. Daugumas studentų džiaugėsi, kad tą mėnesį praleido Lietuvoje, bet buvo liūdna, kad reikėjo išvažiuoti. Daug kas tikisi vėl sugrįžti.

Redakcijos prierašas. Žinoma, niekas neabejoja, kad šiuose kursuose studentai, kaip autoriaus rašo, daug ką pamatė, patyrė ir išmoko. Vis dėlto turbūt yra tiesa, kad į juos lietuviai studentai važiuoja pirmiausia ne dėl to, kad patobulintų savo lietuvių kalbą, bet kad aplankytų Lietuvą ir po ją pažinėtų. Tai, be abejo, labai įdomu ir naudinga. Aišku, kad per tas kelias savaites, nuolat girdint tik lietuviškai kalbant, ir jų lietuvių kalba pagerėja. Tačiau, jau daugelį metų dėstant lietuvių kalbą čia, Amerikoje, lituanistikos seminaruose, teko sutikti bent dešimt studentų, buvusių Vilniaus lituanistiniuose kursuose. Jie visi, be jokios išimties, prisipažino, kad čia, lituanistikos seminare, per dvi savaites jie išmoko daug daugiau, negu Vilniuje per šešias. Ir tai savaime suprantama. Juk, kaip jau minėjome, į Vilniaus kursus studentai vyksta visai kitam tikslui negu į lituanistikos seminarą. Vilniuje paskaitas skaito žymūs profesoriai, bet jie kalba įvairiomis temomis, gal kartais aukštoku stiliumi, mūsų išeivijos jaunimui sunkokai suprantamu. Be to, nesunku suprasti, kad į savo tėvų žemę patekusio jaunimo mintys nuo dėstomų dalykų dažnai nuskrieja visai kitur. O lituanistikos seminare dėstomi dalykai yra labai sukoncentruoti. Čia studentai suvažiuoja vieninteliu tikslu — mokslui. Kiekvienas studentas kasdien išklauso po penkias ar šešias paskaitas, o vakarais atidžiai studijuoja iki vidurnak-

čio, kai kurie net iki paryčių. Seminare kalbama **tik lietuviškai** — nė žodžio angliškai. Kai po dviejų savaitių vaikai grįžta namo, tai tėvai jų beveik neatpažįsta, nes jų lietuvių kalba būna aiškiai pagerėjusi. Viena mergaitė po seminaro rašė: "Kai aš dabar išeinu į gatvę ir išgirstu angliškai kalbant, tai man būna labai keista..."

Žinoma, taip intensyviai studijuojant, būtų sunku išverti ilgiau kaip dvi savaites. Jau ir tos dvi savaitės išvargina. Bet ateinančių metų seminare bus daug lengviau, nes ten bus daug priemonių atsikvėpti ir pailsėti. Seminaras bus naujoje vietoje, netoli Auroros, apie 50 mylių nuo Čikagos. Labai įdomus, stilingas pastatas, patogūs kambariai, maudymosi baseinas, teniso, tinklinio ir krepšinio aikštės, privatus ežeriukas su baidarėmis.

Seminaras bus nuo rugpjūčio 7 iki 21 dienos. Jau dabar galima registruotis šiuo adresu: Litanistikos seminaras, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, IL 60636.

Va'va Vygantaitė.

Mano kelionė į Ispaniją

Vaiva Vygantaitė

Balandžio mėn. 15 dieną dvidešimt aštuonios mamytės susirinko į aerodromą išleisti dešimčiai dienų savo dukrelių į Ispaniją. Skridome Iberijos linija ir nusileidome Madride 6 val. ryto. Nuvažiavę į viešbutį, visos užmigome iki pirmosios ekskursijos. Ekskursijoje matėme dalį Madrido. Pavakarieniavę išsiskirstėme į grupes irėjome į diskotekas.

Pirmąją didelę ekskursiją pradėjome anksti iš ryto. Važiuavome į Avilą. Ten matėme šv. Teresės gimimo vietą, jos vardą pastatytą bažnyčią, kurioje yra jos relikvija — pirštas. Ta bažnyčia labai įspūdinga. Joje yra Jėzaus statula. Kai pažiūri iš jo dešinės, jis žiūri į dangų, o kai iš kairės — tiesiai.

Papietavę važiuavome į Segoviją, kur matėme Alkazarą ir romėnišką vandentiekį. Grįždamos atgal į viešbutį, sustojome La Granja pilyje, iš kurios Ferdinandas ir Iza-

belė valdė Ispaniją. Ši pilis man priminė Trakų pilį, nes abi yra tiek pat išsilaikiusios.

Velykų rytą pradėjome visos dienos ekskursiją, važiuodamos į Toledo. Ten aplankėme El Greco namą, kuriame pamatėme jo labai žymų paveikslą "Prisikėlimą". Matėme Santa Maria bažnyčią, buvusią žydų sinagogą. Mums aiškino, kad Toledo mieste yra tik viena žydų šeima. Matėme labai daug kitų bažnyčių. Grįždamos namo, sustojome "Kritusiųjų slėnyje". Ten ant kalno yra pastatytas milžiniškas kryžius — 60 pėdų aukščio, o jo skersinis — 40 pėdų. Šis kryžius pastatytas pagerbti civiliniame kare žuvusiems kariams.

Pirmadienį pradėjome savo ekskursiją į pietus. Sustojome keliuose vietose. Pamatėme labai įdomų malūnėlių miestelį. Aplankėme vieną mahometonų bažnyčią. Buvo įdomu pamatyti senus altorius ir kaip senovėje arabai įsivaizdavo dievą. Tame miestelyje taip pat matėme mažutę žydų gyvenamą vietovę. Jie turi ir mažą sinagogą.

Vakare atsiradome Sevilijoje. Pavalgę įspūdingą portugaliską vakarienę,ėjome apžiūrėti Sevilijos miesto, kaip jis atrodė naktį. Tiesą sakant, jis atrodė maždaug taip,

kaip Čikaga, tik pastatai yra senesni. Iš ryto pradėjome ekskursiją po miestą. Aplankėme didžiausią pasaulyje gotiško stiliaus katedrą. Katedra labai sena. Kai joje būdavo procesijos, tai nešdavo žvakes. *Žvakių* vaškas krisdavo ant grindų. Jis ten ir pasiliko iki šių dienų. Niekas jo nenuima, nenuvalo. Tas vaškas yra bent 300 metų senumo. Altorius labai puošnus, visi ornamentai yra iš aukso ir sidabro.

Išsimiegojusios ir susikrovusios lagaminus į autobusą, toliau tęsėme kelionę į Granadą. Aplankėme nepaprastai gražią Alhambros pilį, kurios kambarių sienos buvo išlipdytos mažais stiklo gabalėliais. Taip vieną kambarį išpuošti reikėjo metų laiko ir 220 milijonų stiklo gabaliukų. O kambarių ten yra daugiau kaip penkiasdešimt. Alhambroje yra daug labai gražių fontanų. Tuo laiku fontanai neveikė, bet baseinuose buvo vandens ir plaukiojo žuvys.

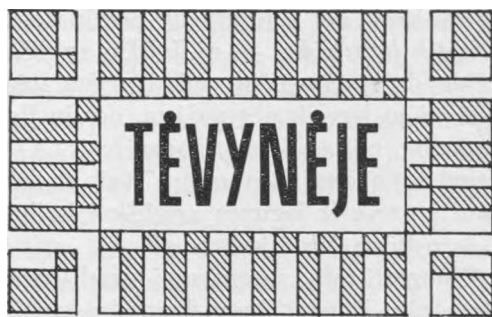
Sustojome labai įdomiuose soduose, kur buvo visokių ispaniškų medžių, krioklių, fontanų ir gėlių.

Vakare atsiradome Viduržemio jūros pakrantėje, Torremolinos vasarvietėje. Ten deginomės saule, maudėmės, apėjome visą vasarvietę ir pirkomės paskutinį kartą dovanų parvežti savo artimiesiems. Torremolinos vasarvietėje praleidome tris dienas, o dvi naktis diskotekose, kur tikėjomės sutikti ispanų berniukų, o sutikome daug jaunuolių iš įvairių Amerikos ir Kanados miestų.

Nors viskas buvo brangu, nes dolerio vertė buvo nukritusi, nors teko praleisti Velykas toli nuo namų, bet ši kelionė buvo labai maloni ir įspūdinga.

■ Japonijoje, kaip rodo 1986 m. statistika, katalikų skaičius padaugėjo 1,35% ir dabar jų ten yra apie 439.000. Pusė jų gyvena sostinėje — Tokyo mieste. Katalikų parapijų Japonijoje yra 797.

■ Okupuotoje Lietuvoje, Gruzdžiuose, buvo sumuštas ir apiplėštas kun. Juozas Čepėnas. Užpuolėjai buvo apsivilkę milicininkų uniformomis. Pagrobė namuose buvusius vertingus daiktus ir išvažiavo pagrobę jo automobilį, kurį buvo nupirkęs Vakaruose gyvenantis brolis.

Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

RUOŠIAMAS ZANAVYKŲ ŽODYNAS

Šią vasarą į Šakių rajoną buvo išvykęs būrys kalbininkų, mokytojų, filologų ir studentų lituanistų. Visi jie talkino šiame svarbiame kultūros darbe.

Ekspedicija susiskirstė į tris grupes, kurioms vadovavo doc. Aldonas Pupkis (Griškabūdžio miestelis ir apylinkė), VU dėstytojas Arvydas Vidžiūnas (Barzdai) ir doc. Janina Kudirkaitė-Jakaitienė (Bubleliai). *Žodžių* rinkėjai aplankė daug šio krašto pagyvenusią žmonių. Sukaupia apie 15 tūkstančių kalbos vienetų. (Literatūra ir menas)

DIRBA RESTAURATORIAI

Respublikinio kultūros paminklų restauravimo tresto Kauno restauravimo dirbtuvių specialistai pradėjo dirbti respublikiniame literatūros muziejuje. Iki Maironio 125-tųjų gimimo metinių jie restauruos buvusią poeto svetainę, įrengtą pagal dailininko T. Daugirdo projektą.

Yra išlikę poeto baldų, užuolaidų, paveikslų; žinoma, kaip atrodė lubų piešinys, sienos. Jubiliejaus išvakarėse lankytojai jau turės progos apžiūrėti keturis memorialinius restauruotus kambarius, o penktame bus literatūrinė paroda. Rudenį į muziejų pakvies ir Maironiui skirta jubiliejinė paroda. (Literatūra ir menas)

DAILĖS PARODA

Vilniaus dailės parodų rūmuose veikia šių metų valstybinės premijos laureato Antano Martinaičio (1939-1986 m.) tapybos paroda, kurios pagrindą sudaro paskutinių metų dailininko paveiksiai. Menininko kū-

rybinis palikimas gausus, turtingas ir daugiasluoksnis. Tai įvairiose parodose rodytos tapybos drobės bei akvarelės, dirbtuvėje išlikę piešiniai, eskizai, nepaskelbtų eilėraščių sąsiuviniai. Šiuose darbuose galima pajusti veržlų tapytojo temperamentą, savitą charakterį ir pasaulėjautą, pasekti menininko asmenybės raidą ir brendimą. (Literatūra ir menas)

SPEKULIACIJA TUALETE

Praėjusiais metais "Tiesoje" buvo išspausdinti skaitytojų laišakai "Netvarka pačiame miesto centre" su redakcijos prierašu apie tai, kaip Kauno autobusų stoties moterų tualetuose vyksta spekuliacija. Buvo spausdinami ir tuo pasipiktinusių skaitytojų laišakai. Vėliau išspausdinti Kauno miesto ir Vidaus reikalų ministerijos vadovų atsakymai redakcijai, kuriuose išaiškinta skaitytojams, kokių imtasi priemonių, kad ši gėdinga "mada" — prekiauti tualete Kauno mieste pagaliau išnyktų.

Po metų buvo patikrinta, kokia padėtis autobusų stoties tualetuose. Spekuliacija vyksta pilnu tempu, tik dar labiau nešvarioje ir apleistoje aplinkoje. Čia brukama žmonėms tirpios kavos (dėžutė — 10 rublių), raštuotų pėdkelnių (25 rubliai) ir įvairiomis kainomis visokių papuošalų. Taigi iki šiol užkirsti kelią spekuliacijai Kauno autobusų stoties moterų tualetuose nepavyko. (Tiesa)

PELIKANAS ŽUVINTO PADANGĖJE

Žuvinto ežero bei rezervato darbuotojai šiemet ežero platybėse pastebėjo iki šiol čia dar neregėtą pelikaną. Šis galingas paukštis, kurio išskleisti sparnai siekia beveik tris metrus ilgio, dieną tupėjo ant išplūkusių kinių netoli Dovinės. Pastebėjęs artėjančią valtį, pelikanas pakilo ir ilgai suko ratus virš ežero. Jis kilo ir kilo aukštin, kol paliko vos kregždės dydžio. Po kurio laiko išnyko iš Žuvinto padangės.

Pelikantai kartais pasirodo ir kitose Lietuvos vietovėse. Antai 1981 metais gegužės mėnesį vienas pelikanas atskrido į Kelmės rajono J. Žemaitės kolūkio Volungių kaimą. Dieną jis plaukiojo ir žvejojo prie pat sodybų esančioje kūdroje. Labai mėgo naminių

ančių ir žąsų draugiją, laikėsi jų būriuose. Nakvodavo netoliese esančio Ciotiškės parko aukštame maumedyje.

1983 metų birželio mėnesį pelikanas apsigyveno Alytaus rajono Punios kolūkio tvenkinyje. Jis čia žvejojo ir gyveno kelias savaites, paskui staiga prapuolė. (Tiesa)

ATLIKTA PIRMOJI LIETUVOJE ŠIRDIES PERSODINIMO OPERACIJA

Rugsėjo pradžioje Vilniuje respublikinėje klinikinėje ligoninėje Santariškėse atlikta pirmoji Lietuvoje širdies persodinimo operacija. Operaciją atliko Vilniaus širdies ir kraujagyslių chirurgijos centro vadovas profesorius A. Marcinkevičius. Po operacijos Albinas Penkauskas jaučiasi neblogai. Persodinta širdis dirba normaliai, patenkinama ir bendra sveikatos būklė. Pagrindinis rūpestis dabar — kova su atmetimo reakcija. Po dvidešimt penkių dienų po operacijos Albinas Penkauskas vaikšto, skaito, žiūri televizorių, daro mankštą. (Tiesa)

AKMENŲ MUZIEJUS

Akmeninis kirvukas, naudotas senolių buityje maždaug prieš keturis-penkis tūkstančius metų, papildė respublikinio unikalių akmenų muziejaus Mosėdyje rinkinį. Jį surado ir perdavė muziejui Kretingos rajono Nausodžio kaimo gyventojas Steponas Zubernius.

Dabar Mosėdyje saugoma daugiau kaip 14 tūkstančių ledynmečio riedulių, rastų Žemaitijos laukuose. Pačių netikėčiausių formų ir matmenų akmenų ansambliai, išradingai sukomponuoti Bartuvos upės ir dirbtinių tvenkinių pakrantėse, puikiai derinasi su retais medžiais, krūmokšniais ir vandens augalais. Senoviniame vandens malūne sudėti smulkesni akmenėliai, praėjusių epochų žmogaus buities reikmenys, įvairių uolienų pavyzdžiai, ledynų slinkimo schemas.

Didžiausią įspūdį palieka mikroparkas, esantis muziejaus steigėjo Vaclovo Into sodyboje. Tvenkiniuose tarp vandens lelijų ir pačių netikėčiausių atspalvių lotosų plaukioja gulgės. Akį žavi eramūrai, 40 rūšių tulpės, jazminai — daugiau kaip 130 pavadinimų augalų, parvežtų iš įvairių šalies

Dubrovnik. Senamiesčio gatvelė. I. Kairytė nuotr.

kampelių nuo Baltijos iki Kurilų salų, nuo šiaurės iki Kaukazo.

Trisdešimt metų meilę akmeniui, jo nuostabioms saktėms puoselėja gydytojas Vaclovas Intas, dabartinis muziejaus direktorius. Neįprasta aistra jis užkrėtė žemdirbius, kraštotyrininkus, gamtos bičiulius.

(Tiesa)

UŽDRAUSTA AUGINTI AGUONAS

Lietuvos gyventojams, Ministrų Tarybos 1987 metų liepos 15 dienos nutarimu, yra

uždrausta auginti aguonas. Neteisėtas aguonų, o taip pat ir kanapių sėjimas arba auginimas užtraukia įspėjamą arba baudą nuo dvidešimt iki šimto rublių. (Tiesa)

ŽENKLAI, KAD VEŽAMAS DERLIUS

Kokiu keliu dabar bevažiuotumei, visur sutiksi mašinų, traktorių, vežančių derlių. Esama dar ir kitokių ženklų, kad vežamas derlius — žemės gėrybėmis nubarstytos pakelės. (Tiesa)

VYTAUTO MAČERNIO EILĖRAŠČIAI ITALIJOJE

Bolonijoje leidžiamo literatūrinio žurnalo "In forma di parole" ("Žodžių formoje") viename paskutinių numerių išspausdinti 22 poeto Vytauto Mačernio eilėraščiai. Skaitytojui jie pateikiami lygiagrečiai lietuvių ir italų kalbomis. Vertimų autorius — Pizoje gyvenantis kalbininkas Pietro Dinis. 1983-84 metais jis stažavosi Vilniaus universitete. P. Dinis laisvai kalba lietuviškai. 1985 metais dalyvavo Vilniuje vykusioje tarptautinėje baltistų konferencijoje, kurioje skaitė pranešimą apie Mažvydo giesmių kalbą.

Kalbininkas Pietro Dinis yra išvertęs J. Marcinkevičiaus "Mažvydą". Verčia J. Apučio, B. Baltrušaitytės ir P. Širvio kūrinius. (Tiesa)

SUNKUMAI IR NELAIMĖS NUIMANT DERLIŲ

Kaip ir ankstesniais metais, ūkiai stengiasi kuo greičiau atsikratyti bulvėmis, mažai paisydami jų kokybės. Pavyzdžiui, į Balbieriškio spirito gamyklą siųstose kai kuriose mašinose su bulvėmis buvo daugiau kaip pusė žemių.

Ignalinos rajono "Naujo gyvenimo" kolūkyje grupė Vilniaus elektromechanikos technikum mokslėvių rugsėjo 6 dieną daržinėje krovė presuotus šiaudus. Po pietų kurį laiką šiaudų nebevežė, ir talkininkai daržinėje sumigo. Atvežęs šiaudus vairuotojas užvažiavo ant kluono grendymo miegojusio moksleivio.

Dažni šiemet lietūs. Suprantamas ir talkininkų noras nesuslapti — ne visur pasirūpinta, kad pagalbininkai galėtų drabužius ir avalynę išsidžiovinti. Rugsėjo 16 d. Vilniaus rajono Raudondvario tarybiniame ūky-

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

MŪSŲ SPAUDOJE PASIŽVALGIUS

Jau ne kartą buvo pasiskūsta, kad mūsų išeivijos spauda negali pasigirti kalbos taisyklingumu. Kalbos klaidų pasitaiko labai įvairių, bet kai kurios daugelyje leidinių nuolat ir nuolat kartojamos. Čia atkreipsime dėmesį tik į vieną kitą.

atsiekti, atsiekimas. Šiuos žodžius ypač

je automobilis sunkiai sužalojo Vilniaus politechnikos moksleivį, kuris bulvių lauke po sunkvežimiu slėpėsi nuo lietaus. Panašiomis aplinkybėmis rugsėjo 21 dieną Kupiškio rajono Šimonių kolūkyje buvo sunkiai sužalotas Panevėžio politechnikos moksleivis, po automobiliu taip pat bandęs slėptis nuo lietaus. Trakų rajono Afonino kolūkyje rugsėjo 25 dieną prie kombaino mirtinai sužalotas kombainininko padėjėjas, Aukštadvario profesinės technikos mokyklos septyniolikmetis praktikantas.

Nelaimės atsitiko todėl, kad nebuvo pasirūpinta saugiomis darbo sąlygomis. (Tiesa)

KLAIPĖDOJE 200 TŪKSTANČIŲ GYVENTOJŲ

Šiemet buvo iškilmingai suteiktas vardas 200-tūkstantajai miesto gyventojai — Gedinio ir Zosės Skunsmonių dukrai Linai.

DAUG SKYRYBŲ

Per metus Klaipėdoje sukuriami bemaž pustrečio tūkstančio naujų šeimų. Tūkstantis išyra. Išsiskiria nebūtinai šiais metais susituokusios poros, daugiausia skiriasi žmonės kiek pagyvenę, net senučiai. (Tiesa)

mėgsta jaunimas. Jais mirgėte mirga jų rašiniai ir leidiniai. Jie yra klaidingai vartojami vietoj *pasiiekti, pasiekimas*. Tai vertinai iš rusų kalbos. *Dabartinės lietuvių kalbos žodyne* jų visiškai nėra. Veiksmažodį *atsiekti* būtų galima pavartoti tik, pavyzdžiui, tokia reikšme: *Siek per tvorą, gal iki manęs atsieksi*. Kalbant apie kokio nors tikslo siekimą, galima vartoti tik *pasiiekti*, o ne *atsiekti*. Gal jaunimas taip yra įpratęs vartoti žodžius *atsiekti* ir *atsiekimas*, kad jų skambesys gali trupučiuką priminti angliškąsius *to achieve* ir *achievement*.

Juos visuomet taisydavo Jonas Jablonskis. Taip pat juos taiso dar nepriklausomybės laikais Lietuvoje išleistas "Kalbos patarėjai", prieš keletą metų išleisti "Kalbos praktikos patarimai" ir 1985 metais išleista "Praktinė lietuvių kalbos vartosena". Tad šiuos žodžius (*atsiekti* ir *atsiekimas*) galime be jokio sąžinės graužimo visiškai išbraukti iš savo kasdieninės kalbos žodyno. Mūsų jaunimas, šiais metais vykdamas į savo kongresą Australijoje, turėtų stengtis visiškai jų atsikratyti, kad, ten nuvykę, savo kalbose ir diskusijose šiais nevartotiniais rusų kilmės žodžiais neklaidintų nežinančiųjų ir negadintų nervų žinantiesiems.

du metai, trys metai. .. Ne tik čia, išeivijoje, bet ir dabartinėje Lietuvoje šis klaidingas skaitvardžių vartojimas taip paplitęs, kad turbūt yra nedaug vilties artimoje ateityje jais atsikratyti. Su daugiskaitiniais daiktavardžiais (*metai, marškiniai, kelnės, žirkelės, durys* ir pan.) reikia vartoti dauginius skaitvardžius: *vieneri*, (arba *vieni*), *dveji, treji, ketveri* ir t.t.

ypač, ypatingai. Šie du prieveiksmai labai dažnai maišomi, lyg jie būtų sinonimai. Bet jie nėra sinonimai, jų reikšmė skirtinga. *Ypač* reiškia "labiausiai, daugiausiai". Jį vartojame, pabrėžtinai išskirdami kurį nors daiktą, veiksmažodį ar ypatybę iš kitų panašių daiktų, veiksmažodžių ar ypatybių, pvz.: *Sugavau daug žuvų, ypač lydekų. Ten buvo susirinkę daug jaunimo, ypač mergaičių. Jis gražiai groja įvairiais instrumentais, ypač smuiku. Man patinka švelnios spalvos, ypač šviesiai mėlyna.*

Prieveiksmis *ypatingai* reiškia "nepaprastai, savotiškai, subtiliai", pvz.: *Vakar buvo ypatingai šalta diena. Amerikai yra ypatingai sunku išspręsti rasinį klausimą. Solistė ypatingai gražiai atliko šio vakaro programą. Jis yra ypatingai jautrios sielos žmogus.*

Praktiškas patarimas: kai neaišku, kartą iš šių prieveiksmių vartoti, pamėginkime vartoti *ypač*. Jeigu jis sakinyje tinka, tai jį ir vartokime, nes daugiausia klaidų daroma, kai, užuot vartojus *ypač*, pavartojama *ypatingai*.

TRUMPAI IŠ VISUR

■ Šeimos gali pasikviesti pas save paviešėti užsienio moksleivius ir studentus, galinčius atvykti iš Brazilijos, Meksikos, Japonijos, Anglijos, Ispanijos ir Vokietijos. Atvykstantieji bus rūpestingai parinkti, patikrinta jų sveikata, atsiveš kiek lėšų savo smulkios išlaidoms. Jie iš tų šeimų lankys mokyklą. Šeimos, norinčios tokį moksleivį ar studentą priimti, gali kreiptis adresu: International Student Exchange, P.O. Box 58 Fort Jones, Calif. 96302, tel. 800—233-HOST.

■ Popiežius Jonas Paulius II arkiv. J. Matulaičio beatifikacijos proga į Vatikaną atvykusiems marionams pasakė: "Jūsų uždavinys yra vis iš naujo liudyti pasauliui, jog Kristaus Evangelija yra tikroji versmė tos kultūros, kuri pastato žmogų gyvenimo centre,— kuri išaukština žmogų ir jo asmens orumą, — kultūrą, kuri puoselėja didžiąsias žmogiškąsias vertybes, tai yra laisvę, teisingumą, taiką, — kuri padeda žmogui pažinti, pamilti ir įsisavinti religines vertybes, atsiverti religiniam gyvenimui".

■ JAV žydų komitetas išleido 76 psl. knygą "The Struggle for Religious Survival in the Soviet Union". Įdėti įvairių tikybų liudijimai. Jų tarpe ir Gintės Damušytės paskaita "Katalikybė Lietuvoje".

■ Austrų katalikų žinių agentūra "Kathpress" savo biuleteny parašė, kad nė viename krašte, kurį valdo Sovietai, dvasininkai ir pasauliečiai tikintieji neparodo tiek daug pilietinės prąsos, kaip Lietuvoje. Sumini petiją išlaisvinti kalinamus tris kunigus: Alfonsą Svarinską, Sigitą Tamkevičių, Kastytį Matulionį.

■ Sovietų kalinamas kun. Jonas Matulionis liepos mėnesį dvylikai parų buvo uždarytas į karcerį. Manoma, jog buvo nubaustas, kad atsisakė pasirašyti jam pateiktą malonės prašymą.

■ Loyolos universiteto Čikagoje studija parodė, kad kai kurios mergaitės, pabėgusios iš namų ir tapusios gatvės merginomis, vėliau atsigavo, sukūrė šeimas. Joms pakilti padėjo religija.

■ Nikaragvos sandanistai trims iš trylikos ištremtų kunigų leido sugrįžti ir dirbuotis toliau. Leidimus gavo vysk. Pablo Antonio Vega, buvęs katalikų radijo stoties vedėjas, prel. Bismarck Carballo ir italų salezietis Renito Pittion, ištremtas 1984 m. Abudu pirmieji, būdami ištremti, gyveno JAV-se.

■ JAV-se, Louisville, Ky, suorganizuota Thomas Merton sąjunga, kuri propaguos Merton kūrybos studijas ir organizuos jo mirties minėjimą 1988 m., kai sueis 20 metų nuo mirties.

■ Vatikanas rugpjūčio mėnesį suorganizavo savo muziejų lankymą invalidams, atvykstantiems vežimojame kėdėje, taip pat ir akliems. Buvo įtaisyti specialūs keltuvai invalidams.

■ Lietuvos tikinčiųjų vardu vyskupų konferencijos pirmininkas arkiv. Liudas Povilonis atsiuntė popiežiui padėkos telegramą už didelį palankumą, parodytą minint Lietuvos krikščionybės 600 m. sukaktį. Dėkojo už popiežiaus laišką Lietuvos tikintiesiems jubiliejaus proga, už paskelbimą arkiv. Jurgio Matulaičio palaimintuoju. Popiežiaus telegrama jubiliejaus proga buvo skaitoma visose Vilniaus bažnyčiose, kur vyko jubiliejaus minėjimai.

■ Kalifornijon atsikėlusios Clifford šeimos trys berniukai 8-10 m. susilaukia nemažai aukų. Jie serga hemofilija ir, gydant nuo to, su kraujo perliejimais buvo užkrėsti AIDS liga. Kai teismas privertė juos priimti į valdinę mokyklą, jų šeimos namai paslaptinomis aplinkybėmis sudegė. Dėl to visa šeima buvo priversta keltis į kitą valstiją.

■ Nikaragvos prezidentas pranešė, kad bus leista vėl pradėti veikti katalikų radijo stočiai. Vakariečių spaudimas vis dėlto paveikė.

■ Libane rugsėjo 22 d. savo raštinėje buvo nušautas jėzuitas kun. Andre Masse, 47 m., jėzuitų universiteto Sidono padalinio direktorius.

■ Kalifornijos teisininkų sąjungos delegatų susirinkimas priėmė rezoliuciją, kuria nusprendžiama leisti gydytojams nepagydomai susirgusiems ligoniams prirašyti mirtinų vaistų. Nutarimas priimtas 282 balsais prieš 239. Tuo įgaliojama teisininkų vadovybė įstatymdavystėje remti eutanaziją. Mirtini vaistai tuo nutarimu leidžiami duoti, jeigu pirma du gydytojai nustatė, kad pacientas mirs per ateinančius šešis mėnesius. Psichiatras dar turi paliudyti, kad to prašantis pacientas buvo pilnos sąmonės. Jo prašymas turi būti pareikštas raštu ir po 10 dienų vėl atnaujintas. Šia proga tenka pažymėti, kad niekas neturi teisės atimti gyvybės nei sau, nei

kitam. Tai nesiderintų su įgimtaja teise ir Bažnyčios mokslu.

■ James E. Michaeks, Wheelin-Charkeston vyskupas padėjėjas, įstojo į trapistų vienuolyną.

■ Čekoslovakijos kardinolas Frantisek Tomasek pasiuntė memorandumą kultūros ministeriui Milan Kusak, pasmerkdamas religinę diskriminaciją palaikančius įstatymus ir reikalaudamas pagrindinio šių įstatymų peržiūrėjimo. Komunistų partijos suvažiavime buvo pareikšta, kad nenumatoma žymesnių pakeitimų. Net kludomas vyskupų skyrimas į vaikuojančias vyskupijas.

■ Vytautas Skuodis, septynerius metus kalintas dėl ryžtingos kovos už žmogaus teises ir už tikinčiųjų laisvę, rugsėjo 8 d. atskrido į Čikagą. Jis ir čia pareiškė, kad ir toliau savo gyvenimą skirs kovai už Lietuvos ir už religijos laisvę.

■ Šiluvoje atleidų metu per savaitę šiemet lankėsi daugiau kaip 80.000 žmonių. Apie 60.000 priėjo išpažinties.

■ Prancūzas katalikas rašytojas ir žurnalistas André Frossard išrinktas garsiosios Prancūzų akademijos nariu. Jis yra gimęs žydų ir protestantų kilmės šeimoje. Jo tėvas yra buvęs Prancūzijos komunistų partijos generalinis sekretorius. Pats André Frossard išaugo ateistinėje aplinkoje, bet, būdamas 30 m., atrado tikėjimą ir priėmė katalikybę. Savo atsivertimą aprašė knygoje „Dievas yra: aš jį sutikau“. Plataus susidomėjimo sulaukė jo knyga „Dialogas su Jonu Pauliumi II“. Jis yra daugelio krikščioniškų knygų autorius.

■ Popiežius Jonas Paulius II rugsėjo 10-19 dienomis lankėsi JAV-se. Atskridęs į Miami, turėjo pasikalbėjimą su JAV dvasiškosios atstovais ir susitiko su prezidentu Reaganu. Su juo aptarė santykius tarp JAV ir Sovietų Sąjungos, svarstė padėtį Centro Amerikoje. Savo kalboje į tikinčiuosius pareiškė, kad atvyko į JAV kaip visų amerikiečių draugas: katalikų, stačiatikių, protestantų, žydų ir visų religijų geros valios žmonių. Rugsėjo 11 d. buvo susitikęs su žydų, protestantų, Rytų ortodoksų vadais. Rugsėjo 12 d. tarėsi su juodosios rasės vyskupais ir pasauliečiais. Turėjo ekumenines pamaldas rugsėjo 11 d. Rugsėjo 13 d. buvo San Antonio, Texas, kur susitiko su katalikų šalpos vadais, prabilo ispaniškai į taip kalbančius amerikiečius, susitiko su Texas valstijoje gyvenančiais lenkais. Rugs. 14 d. Phoenixe lankė ligonius, gydomus ligoninėje, tarėsi su indėnų atstovais. Rugs. 15 d. būdamas Los Angeles, turėjo telekonferenciją su jaunimo atstovais ir susitiko su korespondentais. Rugs. 16 d. tarėsi su JAV vyskupais. Japonų kultūros centre tarėsi su kitų religijų vadais. Rugs. 17 d. Monteray, CA, meldėsi

prie Junipero Serra kapo, San Francisco mieste kalbėjosi su kunigais ir vienuoliais. Rugs. 18 tarėsi su pasauliečiais. Rugs. 19 d. Hamtramck miestelyje, MI, kalbėjo angliškai ir lenkiškai katalikams.

Ši popiežiaus kelionė jau buvo antra Amerikoje ir 36-ta iš viso užsienyje. Dabar kalbėdamas į 300 JAV vyskupų, pabrėžė, kad negalima nukrypti nuo Bažnyčios mokslo, savaip aiškinant tikėjimo tiesas. Būdamas Detroite, popiežius priminė JAV konstitucijos 200 m. sukaktį, ragindamas eiti teisingumo keliu, siekiant taikos pasaulyje. Visur didelės minios žmonių dalyvavo popiežiaus pamaldose.

■ JAV Steubenvillės pranciškonų universiteto prof. Mark Miravalle katalikų laikraštį „Register“ priminė, kad kard. Ratzinger ir Šv. Tikėjimo kongregacija yra paprašiusi vyskupą Pao Zanic susilaikyti nuo sprendimų apie Marijos apsireiškimus Medjugorje, kol speciali komisija nebaigs tyrimų ir nepaskelbs savo sprendimo. Dabar Jugoslavijos vyskupų konferencija nėra uždraudusi piligriminį kelionį į tą vietą, tik nenori, kad būtų kaip nors pabrėžiama, kad jau duotas oficialus Bažnyčios pripažinimas tų įvykių tikrumo. Jugoslavijos vyskupų konferencijos prezidentas arkiv. Frane Franic paskelbė, kad tikintiesiems nėra draudžiama vykti į Medjugorje pasimelsti, atlikti išpažintį, pasninkauti, tik su jais vykstantieji kunigai neturi sudaryti įspūdžio, kad jau tų įvykių tikrumas yra Bažnyčios patvirtintas. Sprendimas bus padarytas po komisijos tyrimų.

■ Australijoje, Melbourne, rugsėjo 29 d. širdies smūgiu mirė prel. Pranas Vaseris. Buvo gimęs 1915 m., kunigu įšventintas 1940 m. Karo metu buvo lietuvių studentų kapelionas Karlsruhe mieste. Vienas iš steigėjų Australijoje leidžiamo laikraščio „Tėviškės aidai“, kai kurį laiką jį redagavo. Parašė kelias knygas. Už disertaciją apie priespaudą Lietuvoje buvo gavęs daktaro laipsnį. Palaidotas Melbourne.

■ Čikagos arkivyskupija su Alexian Brothers vienuoliais pasiryžo įrengti namus AIDS liga sergantiems. Tam nuspręsta panaudoti buvusio vienuolyno rūmus, 835 W. Wellington, prie Šv. Sebastijono bažnyčios. Šiam reikalui arkivyskupija ryžtasi skirti 200.000 dol., o Alexian Brothers nusistatė surinkti pusę milijono. Suremontuotas ir specialiai pritaikytas namas galės priglausti apie 30 tū nelaimingųjų.

■ Popiežių Joną Paulių II aplankė žydų delegacija ir turėjo ilgesnį pasikalbėjimą. Pasikeista nuomonėmis. Popiežius pažymėjo, kad išleis naują raštą, kuriame bus pasisakyta prieš antisemitizmą ir prieš Holokaustą. Tas naujas Vatikano dokumentas pasirodys turbūt 1989 m.

Juoz. Pr.

1987 M. „LAIŠKŲ LIETUVIAMS“ TURINYS

ĮVAIRŪS STRAIPSNIAI

GYVOJI KRIKŠČIONIŠKA DVASIA — Juozas Vaišnys, S.J.	1
GAILESTINGUMO DARBAI SIELAI — Alfonsas Grauslys	4
IŠTVERMINGAI BĖKIME PIRMYN! — Chiara Lubich	7
VILNIAUS ŠVENTOSIOS DVASIOS VIENUOLYNAS — Liutauras Kazakevičius	8, 44
PIRMOJI JŪROS DIENA KLAIPĖDOJE — Feliksas Tiškus	13
IŠLAISVINIMAS IR LAISVĖ — P. Daugintis, S.J.	14
KADA KALBĖTI, KADA TYLĖTI? — Aldona Bielskienė	15
VIENA MINTIS JAUNIMUI VASARIO 16-OSIOS PROGA — Redaktorius	37
SU TAUTA DALINTIS JOS LIKIMU — Kęstutis Trimakas	39
PAŠAUKIMŲ KLAUSIMU — Vysk. P. Baltakis	41
APSIGINKLUOKIME ŠVIESOS GINKLAIS — Chiara Lubich	41
MELDŽIAM TAVE, VIEŠPATIE — Vytautas Volertas	42
VOKIŠKOJI ROMA - Henrikas Stasas	50
LIETUVIS TARPTAUTINĖJE KALINIŲ GELBĖJIMO MISIJOJE — Juozas Prunskis	55
KURIE KUNIGAI LAIMINGESNI: VEDUSIEJI AR NEVEDUSIEJI? — Kun. Jonas	56
NEPATINKA, BET REIKALINGA — Kun. Jonas	73
SEPTYNI SUSITAIKYMO SIMBOLIAI — A. Saulaitis, S.J.	77
NAUJAS KŪRINYS - Chiara Lubich -	79
GERAS DARBAS SIELAI—MELSTIS UŽ GYVUS IR MIRUSIUS — A. Grauslys	80
POLITIKA IR DIEVAS — Bernhard Vogei	81
BRANGI DOVANA, O NEKAINUOJA NĖ CENTO — Danutė Bindokienė	86
TU DIDŽIOJI MANO LAIMĖ — H.S. Braun, O.M.Cap.	88
KRIKŠČIONYBĖS KELIAS Į LIETUVĄ — Paulius Rabikauskas, S.J.	111
KAS SENAS IR KAS JAUNAS — McCarthy	113
LIETUVIŠKOSIOS KATALIKYBĖS ŠAKNŲ BEIEŠKANT — V. Bagdanavičius, M.I.C.	117, 149, 190, 226
IŠGANINGOJI LIETUVOS ISTORIJA — A. Saulaitis, S.J.	120
GYVĄJA KRIKŠČIONIŠKA DVASIA PRIPILDYTAS GYVENIMAS — P. Daugintis, S.J.	125
MEDICINOS DAKTARĖ ĮSTOJO Į VIENUOLYNĄ — Juozas Prunskis	129
NUO LOPŠIO LIGI KARSTO — A.S.	131
KO LAUKIAME IŠ PAMOKSLININKŲ — Kostas Paulius	132
PRIIMKIME VIENAS KITĄ - Chiara Lubich	148
VERKIANČIOJI MADONA — Alfonsas Grauslys	153
PAVĖLUOTAS LAIŠKAS MAMAI — Kun. Jonas	155
KODĖL SKAITYTI ŠV. RAŠTĄ? — P. Daugintis, S.J.	157
MARIJOS APSIREIŠKIMAI MEDJUGORJE — Irena Šerelienė	159
KRIKŠČIONIŲ VIENYBĖS ŠVENTĖ — Prof. S. Šalkauskis	181
BŪTI KRIKŠČIONIU... — Dalia Staniškienė	186
NEUŽGAUTI ARTIMO — Chiara Lubich	188
DVYLIKA KRIKŠTO ATSPALVIŲ — A. Saulaitis, S.J.	193
LITURGIJA—KRIKŠČIONIŠKOS BENDRUOMENĖS PASIREIŠKIMAS — V. Kasniūnas	198
TOKIO BŪTA KUNIGO... — Kun. A.K.	200
“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” METINĖ ŠVENTĖ — Redaktorius	216
IŠ ARKIV. JURGIO MATULAIČIO UŽRAŠŲ — Arkiv. J. Matulaitis	217
PAL. JURGIS MATULAITIS PRISIMINIMŲ PRIZMĖJE - Ses. Ona Mikailaitė	219, 255, 294
MIRTI PASAULIUI, KAD GYVENTUME KRISTUI — Chiara Lubich	222
GYVA KRIKŠČIONIŠKA DVASIA — Aldona Kamantienė -	223
EKONOMINIS TEISINGUMAS VISIEMS — P. Daugintis, S.J.	233

NENIEKINKIM SAVO PROSENELIŲ! — Paulius Rabikauskas	238
VISA ŠIRDIMI MYLĖJO JAUNIMĄ - K.J.	239
MARIJOS METAI — Kun. A. Steigvilas, M.I.C.	253
DOVANA IŠ DANGAUS - Nina Gailiūnienė	259
VERČIAU KENTĖTI UŽ GERUS DARBUS — Chiara Lubich	266
TREMTIS IR MES — P. Daugintis, S.J.	267
ISTORINĖS DIENOS ROMOJE - Juozas Vaišnys, S.J.	289
ATEIKITE, KURIE VARGSTATE. . . — Chiara Lubich	297
ROŽANČIAUS MALDA - Kun. A. Steigvilas, M.I.C.	298
ŠIŲ DIENŲ NELAIMĖ—SUŽALOTAS DIEVAS — R.J. Fuhrman	299
AUKLĖTOJAI MATERIALISTINIO HUMANIZMO GRĖSMĖJE — P. Daugintis, S.J.	302
MAN GĖDA BŪTI SENAM — A. Saulaitis, S.J.	308
VISI ŠVENTIEJI IR VĖLINĖS — Juozas Vaišnys, S.J.	325
MARIJOS METAI IR ŠEIMA — kun. A. Steigvilas, M.I.C.	327
NIEKAS NEGALĖS ATSKIRTI — Chiara Lubich	328
KAIP IŠSILAIKYTI LIETUVIAIS KATALIKAIS — P. Daugintis, S.J.	329
ABSTRAKTINIS MENAS IR SAKRAMENTINIS PAMALDUMAS — V. Bagdanavičius, M.I.C.	336
DEVINTOJI EKSKURSIJA — Ekskursantai	343, 374
KALĖDŲ NUOTAIKOMIS — P. Daugintis, S.J.	363
MES ESAME VIEŠPATIES — Chiara Lubich	364
MARIJOS APSIREIŠKIMAI MEDJUGORJE? — Kun. dr. K. Trimakas	365
“MEILĖ ĮŽIEBEI ŠALIES BEGALINIĄJĄ” — Irena Slavinskaitė . . .	371

MOKSLAS

AR TIKRAI 1387 M. NEBUVO LIETUVOS KRIKŠTO? — Paulius Rabikauskas	15
ATSARGIAI—VAISTAI KENKIA SVEIKATAI — Juczas Kriaučiūnas, M.D.	91
DVIKALBIŠKUMAS SVETUR — Dr. Algis Norvilas	202, 241, 274 , 311, 343, 378

ŠEIMA

TĖVAI IR MOKYKLA — Bruno Markaitis, S.J.	22
KOKIE TĖVAI, TOKIE VAIKAI — Bruno Markaitis, S.J.	165
KAIP RUOŠTIS VEDYBOMS — Kun. Jonas	276, 313
PAŠAUKIMAS AR AKLAS LIKIMAS — Kun. Jonas	349
ŠIRDIS IR GALVA — Kun. Jonas	380

JAUNIMAS

KOKIOS SAVYBĖS DRAUGYSTĘ UGDO IR KOKIOS ŽLUGDO — Adomas Didžbalis	25
KODĖL JAUNIMAS PRADEDA RŪKYTI, GERTI, VARTOTI NAKOTIKUS — Jonas Rimkūnas	26
PLIUSAI IR MINUSAI BŪTI LIETUVIU SVETIMAME KRAŠTE — Ina Šilgalytė	61
DĖL KO JAUNIMAS PRADEDA GERTI, RŪKYTI. . . — Vaiva Vėžytė ..	62
PLIUSAI IR MINUSAI BŪTI LIETUVIU SVETIMAME KRAŠTE — Dana Penčylaitė	96
DĖL KO JAUNIMAS PRADEDA GERTI, RŪKYTI. . . — A. Kaminskaitė	97
NEINU Į BAŽNYČIĄ, NES IŠ MIŠIŲ NIEKO NEGAUNU — Asta Kižytė	133
PLIUSAI IR MINUSAI BŪTI LIETUVIU SVETIMAME KRAŠTE — Audra Bankutė ir Jolanta Salytė	134
10-35 METŲ LIETUVIŲ KILMĖS JAUNOJI KARTA PASAULYJE — Kęstutis Trimakas	169
AKLUMAS IR AKLIEJI — Vaiva Vygantaitė	171

AR VERTA DALVAUTI LIETUVIŠKOJE VEIKLOJE? - Vida Brazaitytė ..	204
JAUNIMAS IR LIETUVIŠKA VEIKLA — Rima Polikaitytė	243
KĄ MAN REIŠKIA BŪTI KRIKŠČIONE? — Ata Kazlauskaitė	278
AR VERTA DALVAUTI LIETUVIŠKOJE VEIKLOJE? — Vaiva Vygantaitė -	279
AR VERTA DALYVAUTI LIETUVIŠKOJE VEIKLOJE? — Danutė Grajauskaitė	316
KĄ MAN REIŠKIA BŪTI KRIKŠČIONE? — Lina Grigaitytė	352
KĄ KRIKŠČIONYBĖ DAVĖ LIETUVAI — Rasa Hollenderytė	352
AR VERTA DALYVAUTI LIETUVIŠKOJE VEIKLOJE? — Lilė Gelažytė	383
LITUANISTIKOS KURSAI — Linas Simonaitis	385
MANO KELIONĖ Į ISPANIJĄ — Vaiva Vygantaitė	387

KNYGOS

NAUJI LEIDINIAI — Redakcija	33
KAI VILNIAUS LIEPOS ŽYDI — Alf. Tyruolis	64
NAUJI LEIDINIAI — Redakcija	105
NAUJAS JURGIO GLIAUDOS ROMANAS - Ale Rūta	206
NAUJI LEIDINIAI — Redaktorius	280

EILĖRAŠČIAI

LEONARDAS ANDRIEKUS	109
KAZYS BRADŪNAS	114
V. PUTINAS MYKOLAITIS	145
ŠANKARA	147
HENRIKAS NAGYS	189
HENRIKAS NAGYS	232
ZENTA TENISONAITĖ	273
BERNARDAS BRAZDŽIONIS	361

TĖVYNĖJE	26, 65, 97, 135, 174, 209, 245, 282, 318, 354, 388
K A T R A	29, 69, 102, 133, 178, 207, 248, 285, 321, 357, 391
ĮVAIRYBĖS	31, 106, 140, 179, 250, 323
ŠYPSULIAI	32, 141, 213, 251, 359
ATGARSIAI	70, 142

TRUMPAI IŠ VISUR — visuose numeriuose yra trumpų žinučių iš katalikiškojo pasaulio.

“Laiškai lietuviams” — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaguoja Juozas Vaišnys, S.J. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Tel. (312) 737-8400.

DVIDEŠIMT DEVINTASIS KONKURSAS

“Laiškai lietuviams” skelbia dvidešimt devintąjį straipsnio konkursą suaugusiems ir jaunimui. Temos laisvos, tik suaugusiųjų rašinys turi tikt “Šeimos” skyriui, o jaunimo — “Jaunimo” skyriui. Taigi reikia rašyti apie šeimų ir jaunimo problemas.

Suaugusiųjų straipsnis turi būti bent trijų “Laiškų lietuviams” puslapių (apie 1800 žodžių), o jaunimo — bent vieno “L.L.” puslapio (apie 600 žodžių). Pageidaujama, kad straipsniai būtų parašyti mašinėle. Konkursu dalyviai pasirenka temą, pasirašo slapyvardžiu, į atskirą vokelį įdeda savo tikrąjį pavardę, adresą bei telefoną ir viską sudėję į didesnį voką, atsiunčia redakcijai iki 1988 metų kovo mėn. 1 dienos. Vėliau atsiųsti straipsniai nebus premijuojami.

Premijų skaičių ir didumą nuspręs konkurso vertinimo komisija, kuri bus paskelbta vėliau. Premijoms turime daugiau kaip pusantro tūkstančio dolerių. Laimėtojams premijos bus įteiktos “Laiškų lietuviams” metu — šventėje 1988 m. balandžio mėn. 17 dieną Čikagos Jaunimo centre.

Norėdami palengvinti pasirinkti temas, duosime keletą sugestijų. Suaugusieji galėtų rašyti, pavyzdžiui, apie tokius klausimus: Tėvai ir vaikai. Šeimos vargai ir džiaugsmi. Alkoholis ir šeima. Šeimos draugai. Šeimų griovėjai. Kaip sucementuoti šeimą, kad nesugriūtų. Meilė ir pavydas šeimoje. Mišrių šeimų problemos. Atlaidumas šeimoje: klysti — žmoniška, atleisti — dieviška. Tėvų problemos, vaikams kuriant mišrias šeimas. Senatvės problemos (ir tėvams, ir vaikams); ar senus tėvus laikyti namie, ar atiduoti į prieglaudą. Ar tarp dabartinių tėvų ir vaikų nėra susiaurėjęs kartų atotrūkis (generation gap).

Jaunimui: Kas turėjo daugiausia įtakos tavo gyvenime. Ar svarbu žinoti savo šeimos kilmę, šaknis. Ar jaunimo moralei turi daug įtakos filmai, televizija, spauda. AIDS epidemijos įtaka jaunimo moralei. Ko reikia, kad lietuvybė ilgiau išsilaikytų, kaip jaunimas gali padėti. Draugo reikšmė mano gyvenime. Paguoda, atlikus pareigą. Į ką kreipti dėmesį, renkantis gyvenimo draugą, -ę, pašaukimą, studijų sritį. Kaip naudingiausiai praleisti laisvalaikį. Sportas ir mokslas. Santykiai su tėvais. Ar religija yra našta, ar paguoda. Ar jaunimui naudinga aplankyti Lietuvą. Ar įmanoma lietuviška veikla be lietuvių kalbos.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” EKSKURSIJA

Ateinančiais metais organizuojame ekskursiją į Pietų Ameriką nuo balandžio 22 iki gegužės 7 dienos. Aplankysime Rio de Žaneiro, San Paulo miestus bei Iguassu krioklius Brazilijoje ir Buenos Aires Argentinoje. San Paulo ir Buenos Aires yra didžiausios lietuvių kolonijos Pietų Amerikoje. Su jais susitiksime ir pabendrausime. Vedame derybas su įvairiomis lėktuvų kompanijomis. Kai susitarsime, pranešime apie ekskursijos kainą. Jau dabar galima registruotis šiuo adresu: American Travel Service Bureau, 9727 S. Western Avė., Chicago, IL 60643. Tel. (312) 238-9787.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarlis. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Telef. 312-737-8400. Nekaltai Pradėtosios Švenč. M. Marijos seserų spaustuvė, Putnam, Connecticut 06260. Metinė prenumerata — 10 dol., atskiras numeris — 1 dol.